

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΠΛΟΙΑΡΧΩΝ

**ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ : «ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ» ΚΑΙ
ΕΛΛΗΝΟΚΤΗΤΕΣ ΕΞΩΧΩΡΙΕΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ : ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΑΤΖΗΜΑΡΚΟΥ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΙΔΕΡΗΣ

**ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΠΛΟΙΑΡΧΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ : «ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ» ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΟΚΤΗΤΕΣ ΕΞΩΧΩΡΙΕΣ
ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ : ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΑΤΖΗΜΑΡΚΟΥ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΙΔΕΡΗΣ

ΝΕΑ ΜΗΧΑΝΙΩΝΑ

2019

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ
Α.Ε.Ν ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Σιδέρης Ιωάννης

ΘΕΜΑ: «Ελληνικές» και Ελληνόκτητες εξωχώριες Ναυτιλιακές εταιρείες

ΤΟΥ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ: Χατζημάρκου Γεώργιου

Α.Γ.Μ:3778

Ημερομηνία ανάληψης της εργασίας: 02/05/2018

Ημερομηνία παράδοσης της εργασίας:

A/A	Όνοματεπώνυμο	Ειδικότης	Αξιολόγηση	Υπογραφή
1				
2				
3				
ΤΕΛΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ				

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ:

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	σελ	6
Abstract	σελ	7
Περίληψη	σελ	8
Κεφάλαιο 1: Η Υπεράκτια (ή Εξωχώρια) εταιρεία	σελ.	9
1.0	Εννοιολογικός προσδιορισμός του όρου	σελ 9
1.1	Ιστορικά στοιχεία	σελ 10
1.2	Χαρακτηριστικά των Υπεράκτιων εταιρειών	σελ 11
1.3	Η σύσταση, η δομή και η λειτουργία μιας offshore εταιρείας	σελ 12
1.4	Είδη ‘εξωχώριων’ εταιρειών	σελ 14
Κεφάλαιο 2: Εξωχώριες εταιρείες και φορολογία	σελ	16
2.0	Φορολογικοί ‘παράδεισοι’	σελ 16
2.1	Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των ευνοϊκών φορολογικών ρυθμίσεων	σελ 17
2.2	Κίνδυνοι για τους ιδιοκτήτες	σελ 18
Κεφάλαιο 3 Η Ναυτιλία στον Ελλαδικό χώρο	σελ	20
3.0	Ιστορική αναδρομή	σελ 20
3.1	Οι ναυτιλιακές εταιρείες σήμερα	σελ 21
3.2	Οι ελληνόκτητες ναυτιλιακές και η ανάπτυξή τους	σελ 22
Κεφάλαιο 4 Οι «Ελληνικές» εξωχώριες Εταιρείες	σελ	24
4.0	Ελληνικοί ‘φορολογικοί παράδεισοι’	σελ 24
4.1	Παραδείγματα ‘υπεράκτιων’ εταιρειών	σελ 25
4.1.1	Η δράση των offshore στην Ελλάδα	σελ 25
4.1.2	Η υπόθεση Κρανιδίου και άλλες περιπτώσεις	σελ 27

4.1.3	Συγκριτική μελέτη της Κύπρου	σελ	28
4.2	Δραστηριότητες των υπεράκτιων εταιρειών και πώς αντιμετωπίζονται από το ελληνικό κράτος	σελ	29
4.3	Η διαχείριση των offshore από τους Έλληνες επιχειρηματίες	σελ	30
	Κεφάλαιο 5. Φορολογικό καθεστώς για τις Offshore στη χώρα μας	σελ	35
5.0	Φορολογία εισοδήματος	σελ	35
5.1	Φοροαπαλλαγή	σελ	36
5.2	Φοροδιαφυγή και παραποίηση στοιχείων	σελ	37
5.3	Νομιμοποίηση μη νόμιμων εσόδων και ‘εικονικές’ εταιρείες	σελ	38
	Συμπεράσματα	σελ	40
	Βιβλιογραφία	σελ	42

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η φυσική διαμόρφωση του πλανήτη μας, με την επιφάνεια της γης να καλύπτεται κατά μεγάλο ποσοστό από το υγρό στοιχείο, καθιστούσε από την αρχαιότητα ακόμα το θαλάσσιο μέσο μεταφοράς ζωτικής σημασίας για τον άνθρωπο και την κοινωνία. Η ύπαρξη του πλοίου ευνοούσε τεχνικά και οικονομικά τη μαζική αποστολή/ανταλλαγή αγαθών και συνέβαλε σημαντικά στην ανάπτυξη της οικονομίας των χωρών. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, η μικρή νησιωτική Ελλάδα κατόρθωσε σταδιακά να 'χτίσει' το δικό της λαμπρό παράδειγμα στον τομέα της ναυτιλίας, αφού οι Έλληνες πλοιοκτήτες κυριαρχούσαν στην ιεραρχία της διεθνούς ναυτιλιακής βιομηχανίας ήδη από το 19ο αιώνα και ακόμη περισσότερο τον 20ό αιώνα, έχοντας ως τις μέρες μας δημιουργήσει και λειτουργήσει έναν παγκοσμίως ισχυρό εμπορικό στόλο, που συναγωνίζεται επάξια οικονομικά μεγαθήρια της εποχής, όπως οι ΗΠΑ και η Βρετανία.

Εξαιτίας της μεγάλης ανάπτυξής τους στη χώρα μας, οι τομείς της πλοιοκτησίας και της διαχείρισης πλοίων αποτέλεσαν εύφορο έδαφος για τη σύσταση και τη λειτουργία εταιρειών με έδρα την Αθήνα ή άλλες μεγάλες πόλεις του εξωτερικού, οι οποίες διοικούνται από ελληνικές παραδοσιακές ναυτικές οικογένειες, που κρατούν τα ηνία μεγάλου ποσοστού του πλούτου της χώρας. Συνάμα όμως, στο κομμάτι της ναυτιλίας εκδηλώθηκε και η χρήση άλλων σύγχρονων μορφών εταιρειών, με κάποιες από αυτές να χρησιμοποιούνται με τρόπους αμφιλεγόμενους – κάποιες φορές ευνοϊκά και κάποιες δυσμενώς αποδεκτούς από την κοινωνία και την πολιτεία.

Αντιπροσωπευτικό παράδειγμά τους οι 'υπεράκτιες' ή 'εξωχώριες' εταιρείες, με καταγωγή αγγλοσαξονική και μια ραγδαία ανάπτυξη από τα χρόνια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και μέχρι τις μέρες μας με τη δημιουργία κολοσσιαίων πολυεθνικών. Η χρήση των εταιρειών αυτών, καθώς και άλλων μορφών εταιρειών ή τεχνασμάτων, συνδέθηκε με την απόκτηση ακινήτων, την πλοιοκτησία, την οικονομική ανάπτυξη, την αύξηση των συναλλαγματικών αποθεμάτων της χώρας, αλλά κατά καιρούς και με τη φοροδιαφυγή και άλλες παράνομες δραστηριότητες.

Η παρούσα εργασία έχει ως σκοπό να ερευνήσει και να εξερευνήσει τον κόσμο των «υπεράκτιων» (offshore) εταιρειών, εστιάζοντας στην ελληνική πραγματικότητα, τη συγκριτική μελέτη των εταιρειών διαφόρων χωρών, τις «ελληνικές» υπεράκτιες εταιρείες και τη διαχείρισή τους από τους εγχώριους επιχειρηματίες.

ABSTRACT

The kind of companies that this research paper is asked to define consists one of the most controversial and often ‘misunderstood’ terms. ‘Offshore’ companies have covered a long way through time, travelling from the British coasts all over the world and being the ‘easy’ and ‘safe’ solution for investments, capital increase, financial growth and,occasionally, illegitimate activities.

Our research starts by initially covering the definition of this corporate form as well as citing a historical throwback on its course and establishment in the field of companies. In chapters 1 & 2 we discover the conceptual frame of an ‘offshore’ company as well as its characteristics but also the ways in which it is established, structured and operated. Moreover, the different kinds of ‘offshore’ companies are presented depending on the object of their activity and the term ‘tax haven’ is clarified along with its advantages and drawbacks as well as the amount of risk it bears for potential businessmen.

In the third chapter, the maritime tradition of Greece from the ancient days till today is mentioned and the current state of Greek shipping is presented. We are entering the world of greek-owned shipping companies with their features and tendencies in international maritime transports. Remaining in the greek borders, we explore domestic ‘tax heavens’ by studying specific examples such as those of Kranidi and other local ‘heavens’ but also our neighbor Cyprus (Chapter 4). In the same chapter we analyze the issue of applying law internationally and by the Greek State and we present the ‘flags of convenience’ that directly relate to the establishment of ‘offshore’ companies. We examine the special tax arrangements that have at times been voted concerning ‘offshore’ companies, we cite the major greek-owned shipping associations today and we study the management of Greek shipping companies by businessmen in our country.

Finally, in Chapter 5, we expound on the tax framework and the tax provisions that concern the establishment and operation of an ‘offshore’ company and we research the legitimate and illegitimate business activity of these companies as well as cases of exemption from taxes and arrangements, tax evasion and misrepresentation of financial data.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το είδος της εταιρείας που καλείται να προσδιορίσει η εργασία αυτή αποτελεί έναν από τους πιο αντιφατικούς και συχνά ‘παρεξηγημένους’ όρους. Οι ‘υπεράκτιες’ ή ‘εξωχώριες’ (offshore) εταιρείες, έχουν μία μακρά πορεία στο χρόνο, ταξιδεύοντας από τις βρετανικές ακτές σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της γης και αποτελώντας την ‘εύκολη’ και ‘σίγουρη’ λύση για επενδύσεις, αύξηση κεφαλαίων, οικονομική επέκταση και κατά περιστάσεις ‘παράτυπες’ δραστηριότητες.

Η έρευνά μας ξεκινά καλύπτοντας αρχικά τον ορισμό του εταιρικού αυτού σχήματος, παραθέτοντας επίσης μία αναδρομή στην πορεία του και την εδραίωσή του στο χώρο των επιχειρήσεων. Στα Κεφάλαια 1 και 2 ανακαλύπτουμε το εννοιολογικό πλαίσιο μιας ‘εξωχώριας’ εταιρείας, όπως επίσης και τα χαρακτηριστικά της αλλά και τους τρόπους με τους οποίους συστήνεται, δομείται και λειτουργεί. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα διαφορετικά είδη των ‘υπεράκτιων εταιρειών’ ανάλογα με το αντικείμενο της δραστηριότητάς τους και αποσαφηνίζεται ο όρος ‘φορολογικός παράδεισος’ με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά του καθώς και τους κινδύνους που εγκυμονεί για τους υποψήφιους επιχειρηματίες.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται μία αναφορά στη ναυτιλιακή παράδοση της Ελλάδας από την αρχαιότητα μέχρι και τις μέρες μας, παρουσιάζεται η κατάσταση της ελληνικής ναυτιλίας σήμερα και γίνεται μία εισαγωγή στον κόσμο των «ελληνόκτητων» ναυτιλιακών εταιρειών με τα χαρακτηριστικά τους και τις τάσεις τους στις διεθνείς θαλάσσιες μεταφορές. Παραμένοντας στον ελλαδικό χώρο, εξερευνούμε τα εγχώρια ‘φορολογικά καταφύγια’, μελετώντας συγκεκριμένα παραδείγματα, όπως αυτά του Κρανιδίου και άλλων τοπικών ‘παραδείσων’, αλλά και της γειτονικής μας Κύπρου (Κεφάλαιο 4). Στο ίδιο κεφάλαιο αναλύεται το ζήτημα της εφαρμογής δικαίου διεθνώς αλλά και από το ελληνικό κράτος και παρουσιάζονται οι σημαίες ‘ανοιχτού νηολογίου’ και ‘ευκαιρίας’, όροι που έχουν άμεση σχέση με την ίδρυση των offshore εταιρειών. Εξετάζονται οι ειδικές φορολογικές ρυθμίσεις που έχουν ψηφιστεί κατά καιρούς αναφορικά με τις ‘υπεράκτιες’, παρατίθενται οι μεγαλύτεροι όμιλοι «ελληνόκτητων» ναυτιλιακών εταιρειών σήμερα και μελετάται η διαχείριση των «ελληνόκτητων» εξωχώριων από τους επιχειρηματίες της χώρας μας.

Τέλος, στο Κεφάλαιο 5 αναφερόμαστε εκτενώς στο φορολογικό πλαίσιο και τις διατάξεις που αφορούν την ίδρυση και τη λειτουργία μιας ‘υπεράκτιας’ εταιρείας και ερευνούμε τη νόμιμη και μη επιχειρηματική δραστηριότητα των εταιρειών αυτών καθώς και τις περιπτώσεις απαλλαγής από φόρους και ρυθμίσεις, φοροδιαφυγής αλλά και παραποίησης στοιχείων.

Κεφάλαιο 1

Η «ΥΠΕΡΑΚΤΙΑ» (ή ΕΞΩΧΩΡΙΑ) ΕΤΑΙΡΕΙΑ

1.0 Εννοιολογικός προσδιορισμός του όρου

Στον ιδιαίτερα ανταγωνιστικό και ταχέως εξελισσόμενο κόσμο του διεθνούς εμπορίου, οι επιχειρήσεις παγκοσμίως τείνουν να αναζητούν συνεχώς νέους τρόπους να επεκτείνουν την επιχειρηματική δράση τους τόσο στη χώρα τους αλλά και εκτός των συνόρων τους, στοχεύοντας πάντα στην αύξηση των εσόδων και την κατά το δυνατόν μείωση των κάθε είδους εξόδων. Στα πλαίσια αυτών των προσπαθειών, καταφεύγουν συχνά σε θεσμούς και δομές που ευνοούν την επέκταση των συναλλαγών τους, στηρίζουν τις επενδυτικές τους κινήσεις και ελαχιστοποιούν τη φορολόγησή τους από τα κράτη τους.

Ένας από τους θεσμούς αυτούς, που προκάλεσε ποικίλες αντιδράσεις και έγινε ιδιαίτερα γνωστός τα τελευταία χρόνια είναι η ‘εξωχώρια’ ή ‘υπεράκτια’ εταιρεία. Η σύσταση των εταιρειών αυτών, που ξεκίνησε αρκετές δεκαετίες πριν, ήταν αποτέλεσμα και ανάγκη πολλών κοινωνικών και πολιτικών συνθηκών και μεταβολών, οι οποίες οδήγησαν επιχειρηματίες να μεταφέρουν κεφάλαιά τους σε ξένες χώρες και σε εταιρείες που έδρευαν σε αυτές. Σταδιακά, οι εξωχώριες εταιρείες επεκτάθηκαν εξυπηρετώντας στο μέγιστο βαθμό τα συμφέροντα των ιδιοκτητών τους, αλλά και την οικονομική αυτοτέλεια των κρατών όπου δημιουργούνται, μικρών στην πλειοψηφία τους κρατών χωρίς οικονομικούς πόρους με έντονη «ανάγκη επιβίωσης και γρήγορης οικονομικής ανάπτυξης» (Δημητρίου, 1). Δεν είναι λοιπόν περίεργο το γεγονός ότι οι εταιρείες αυτές επεκτάθηκαν γρήγορα, πολλαπλασιάστηκαν και κέρδισαν έδαφος σε κάθε γωνιά του κόσμου.

Στην Ελλάδα, η σύσταση εξωχώριων εταιρειών γέννησε την ανάγκη για νέες νομοθετικές ρυθμίσεις και οδήγησε σε πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση των νέων κανόνων λειτουργίας για τις offshore των Ελλήνων επιχειρηματιών. Επίσημα, ο Ν. 3091/2002 αναφέρει ότι εξωχώριες είναι ή θεωρούνται οι εταιρείες που «δεν έχουν δραστηριότητα στη χώρα στην οποία φέρονται ότι έχουν την καταστατική τους έδρα και των οποίων οι μετοχές ή τίτλοι παραστατικοί ιδιοκτησίας είναι κατά κανόνα ανώνυμοι» (Ναζίρης, 30). ‘Εξωχώρια’, λοιπόν, ή ‘υπεράκτια’ ή ‘offshore’, όπως αναφέρεται διεθνώς, εταιρεία λογίζεται αυτή «που έχει την έδρα της σε αλλοδαπή χώρα και με βάση τη νομοθεσία της οποίας δραστηριοποιείται αποκλειστικά σε άλλες χώρες και απολαμβάνει ιδιαίτερα ευνοϊκής φορολογικής μεταχείρισης» (30). Πρόκειται, συνεπώς, για οικονομικές οντότητες, που διαφοροποιούνται σημαντικά από τις συνήθεις επιχειρηματικές δραστηριότητες και δημιουργούνται για συγκεκριμένο σκοπό. Ο σκοπός αυτός είναι συνήθως η επιθυμία του εκάστοτε

επιχειρηματία να «επιτύχει το μικρότερο δυνατό κόστος φορολόγησης των διεθνών δραστηριοτήτων του» (Ντενάντα, Σενάντα, 11), γεγονός που πολλές φορές οδηγεί στην άποψη ότι οι εταιρείες αυτές δεν είναι σύννομες ή χρησιμοποιούνται ως κάλυψη για κέρδη παράνομων δραστηριοτήτων, πράγμα που όντως συμβαίνει, αλλά όχι πάντα στο βαθμό που τους καταλογίζεται, όπως θα δούμε παρακάτω. Γενικά μια υπεράκτια εταιρεία μπορεί να καλείται εταιρεία ‘ειδικού σκοπού’ ή να αποτελεί θυγατρική μιας πολυεθνικής, ή κομμάτι ενός ομίλου επιχειρήσεων με κοινό χαρακτηριστικό τη δραστηριοποίησή της σε χώρα αλλοδαπή και με πολύ ευνοϊκούς φορολογικούς όρους, γεγονός που δικαιολογεί και τη ραγδαία αύξηση των εταιρειών αυτών στον κόσμο.

1.1 Ιστορικά στοιχεία

Οι υπεράκτιες εταιρείες ή offshore, όπως ήταν η αρχική τους ονομασία, ξεκίνησαν να υφίστανται μεταπολεμικά, με την πρώτη εμφάνισή τους να χρονολογείται κάπου στα τέλη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Σε μια εποχή ιδιαίτερα ρευστή και με πληθώρα κοινωνικών, πολιτικών και κατά συνέπεια και οικονομικών μεταβολών, οι πιο εύρωστες κοινωνικές ομάδες ένιωσαν την ανάγκη να προστατεύσουν τις οικογενειακές επιχειρήσεις τους καθώς και τις περιουσίες τους κάνοντας επενδύσεις σε αλλοδαπές χώρες. Ήταν λοιπόν οι εταιρείες αυτές μια λύση αντιμετώπισης των πολιτικών κινδύνων και προστασίας κεφαλαίων.

Η αρχική ιδέα για τις offshore εταιρείες φαίνεται πως ξεκίνησε από τη Μεγάλη Βρετανία, γεγονός που δικαιολογεί και τη χρήση του όρου (‘offshore’ = μακριά από την ακτή, εκτός ακτών, ‘υπεράκτια’, όπως αποδόθηκε στη γλώσσα μας) μιας και το Ηνωμένο Βασίλειο είναι νησί και πολλές δικαιοδοσίες τέτοιου είδους ήταν κατάλοιπα παλαιότερων βρετανικών αποικιών. Οι πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις που προαναφέρθηκαν έκαναν τη μεταπολεμική Ευρώπη να υιοθετεί όλο και περισσότερο τη νέα μορφή εταιρείας, γεγονός που ενέτεινε και η αύξηση του διεθνούς εμπορίου μετά και το Β΄ Παγκόσμιο, οπότε και πολλές επιχειρήσεις άρχισαν να επεκτείνονται εκτός των γεωγραφικών τους συνόρων. Μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του ’70 «καταγράφεται ένας περιορισμός ελευθερίας της διεθνούς κίνησης των κεφαλαίων καθώς το οικονομικό σκηνικό είχε σηματοδοτηθεί από τη Συμφωνία του Μπρέττον Γουντς, η οποία παρείχε στις κυβερνήσεις τη δυνατότητα να καθορίζουν με αυτονομία τη δική τους νομισματική πολιτική» (Κουρούτσαλη, 17). Μέσα στο πλαίσιο αυτό πολλοί επιχειρηματίες αποφάσισαν να μετακινήσουν την έδρα τους σε χώρες με πιο ευνοϊκές ρυθμίσεις, κυρίως στο κομμάτι της φορολογίας. Αλλά και μετά την κατάργηση της Συμφωνίας, ο θεσμός των υπεράκτιων δεν έφθινε, αντίθετα μάλιστα,

προσαρμοσμένος στα νέα οικονομικά δεδομένα, κατόρθωσε να εδραιωθεί στο χώρο των διεθνών συναλλαγών.

Οι υπεράκτιες εταιρείες άρχισαν να εμφανίζονται σε κράτη μικρά, με δυσμενή γεωγραφική θέση, που δυσκολεύονταν να επιβιώσουν ή να αναπτυχθούν οικονομικά, όπως τα νησιά της Καραϊβικής. Τα κράτη αυτά κατάφεραν να «υποκαταστήσουν την έλλειψη ακόμα και βασικών υποδομών τους με νομοθετικές ρυθμίσεις και κανονιστικά πλαίσια, τα οποία παρείχαν επιχειρηματικές ‘διευκολύνσεις’ και δημιουργούσαν ευνοϊκό περιβάλλον για την άσκηση οικονομικών δραστηριοτήτων» (Δούκας, Σμιτσιδέλης, Ψυλλιάς, 7). Με τις ρυθμίσεις αυτές, τα μικρά αυτά κράτη κατόρθωσαν να προσελκύουν συνεχώς επιχειρήσεις και ιδιώτες από διάφορες χώρες του κόσμου λειτουργώντας ως προστατευτικά καταφύγια για κάθε είδους επιχειρηματική δραστηριότητα, και απολαμβάνοντας «την εισροή συναλλάγματος, τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την καταβολή τελών, εισφορών, δικαιωμάτων και αμοιβών από τους αλλοδαπούς επενδυτές» (8).

Όλα αυτά προσέλκυσαν στη συνέχεια το ενδιαφέρον και μεγαλύτερων κρατών, που βρήκαν πολύ δελεαστική την νέα αυτή πηγή εσόδων, ώστε τις τελευταίες δεκαετίες οι υπεράκτιες εταιρείες να αυξηθούν ραγδαία σε όλη την υφήλιο και να επεκταθούν και σε ηπειρωτικές χώρες της Ευρώπης και της Αμερικής. Στις μέρες μας, οι υπεράκτιες εταιρείες απαριθμούν εκατομμύρια και η διακίνηση κεφαλαίων που διαχειρίζονται αποτελεί ένα τεράστιο κομμάτι του πλούτου παγκοσμίως.

1.2 Χαρακτηριστικά των ‘υπεράκτιων’ εταιρειών

Το πιο δημοφιλές χαρακτηριστικό των εξωχώριων εταιρειών φαίνεται να είναι η ανωνυμία που παρέχουν, όπως επίσης και η δυσκολία «στον προσδιορισμό ύλης και κράτους» (Βοσκός, 2). Γενικά, όλες οι βιβλιογραφικές αναφορές στο θέμα εστιάζουν στις λέξεις-κλειδιά ‘εξοικονόμηση χρήματος – ταχύτητα – εχεμύθεια’ που συνοψίζει τα κύρια χαρακτηριστικά των εταιρειών αυτών ως εξής:

- Συστήνονται γρήγορα και με χαμηλό κόστος, ενώ δεν προαπαιτείται ισχυρό εταιρικό κεφάλαιο. Επιπλέον, οι απαιτούμενες διατυπώσεις είναι πολύ περιορισμένες.
- Η ανωνυμία του ιδιοκτήτη, όπως ήδη αναφέρθηκε, καθιστά την υπεράκτια εταιρεία ιδανική επιλογή για όποιον θέλει να αποφύγει τη δημοσιότητα. Στην περίπτωση, μάλιστα, που οι δικαιούχοι της εταιρείας το επιθυμούν, παρέχεται η δυνατότητα να οριστεί ένας διαχειριστής, ο οποίος εμφανίζεται ως αντιπρόσωπος και διενεργεί όλες τις συναλλαγές στο όνομά του για λογαριασμό των ιδιοκτητών.

- Η εταιρεία μπορεί να συσταθεί με έναν μόνο μέτοχο.
- Αποφυγή πολλών φόρων, τελών και εισφορών
- Οι εξωχώριες εταιρείες δρουν συνήθως σε ‘τριγωνικές’ συναλλαγές, όπου από άλλη χώρα αποστέλλονται τα εμπορεύματα και από άλλη τιμολογούνται.
- Υπάρχει τραπεζικό απόρρητο που προστατεύει από ελέγχους και δεν υπάρχουν συναλλαγματικοί περιορισμοί.
- Η εταιρεία δίνει τη δυνατότητα για μεταφορά κερδών από τις χώρες με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές σε δικαιοδοσίες με χαμηλή ή ανύπαρκτη φορολογία.
- Η εταιρεία δεν υπόκειται σε οικονομικές δεσμεύσεις και απαλλάσσεται από εργατικές και ασφαλιστικές νομοθετικές ρυθμίσεις.

Αυτά και πολλά άλλα χαρακτηριστικά τους κάνουν τις εξωχώριες εταιρείες μια ιδιαίτερα δημοφιλή επιλογή, αφού τα οικονομικά οφέλη, οι φορολογικές απαλλαγές και οι νομικές διευκολύνσεις αποτελούν ισχυρά κίνητρα και προάγουν σημαντικά τη συσσώρευση κεφαλαίων τόσο στην ίδια την εταιρεία και τον ιδιοκτήτη της όσο και στη χώρα της εγκατάστασής της.

1.3 Η σύσταση, η δομή και η λειτουργία μιας offshore εταιρείας

Μια εξωχώρια ή υπεράκτια εταιρεία συστήνεται συνήθως με τη μορφή μιας ΕΠΕ (Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης) και έχει την καταστατική της έδρα σε κάποια γεωγραφική περιοχή χαρακτηρισμένη ως ‘φορολογικό παράδεισο’, όρος που αναλύεται εκτενώς παρακάτω. Η χρηματοδότησή της είναι κατά βάση αλλοδαπή, μιας και υπηρετεί το διεθνές εμπόριο. Πρόκειται για εταιρείες ευέλικτες, με σκοπό μη καθορισμένο που ποικίλλει ανάλογα με τις ανάγκες που καλούνται να καλύψουν. Μπορούν να πάρουν πολλές εταιρικές μορφές, όπως φαίνεται στην επόμενη ενότητα, και για την ίδρυσή τους προσλαμβάνονται συνήθως εξειδικευμένοι νομικοί ή επιχειρηματικοί σύμβουλοι.

Οι υπεράκτιες εταιρείες οφείλουν να συσταθούν σύμφωνα με συγκεκριμένες ρυθμίσεις και νόμους και οι εργασίες τους πρέπει να διενεργούνται αποκλειστικά εκτός της χώρας εγκατάστασής τους. Κατά συνέπεια, όλα τους τα εισοδήματα πρέπει να πηγάζουν αποκλειστικά από τις εργασίες τους στο εξωτερικό. Δεν τους επιτρέπεται να προσφέρουν υπηρεσίες ή αγαθά στην ίδια τη χώρα της εγκατάστασης, είτε σε κατοίκους είτε σε αλλοδαπούς, μπορούν όμως να διοικούνται από και να έχουν μόνιμη εγκατάσταση στη χώρα αυτή.

Προκειμένου να συσταθεί μια τέτοια εταιρεία σε ένα κράτος-φορολογικό καταφύγιο, υπάρχει μια συγκεκριμένη διαδικασία που ξεκινά με τη σύνταξη ενός καταστατικού, ενός ιδιωτικού

ιδρυτικού εγγράφου, «το οποίο κατατίθεται στο τηρούμενο σε κάθε χώρα μητρώο εταιρειών και εγκρίνεται και επικυρώνεται από την αρμόδια αρχή αυτής» (Ντενάντα, Σενάντα, 14). Σε αρχικό στάδιο, υπολογίζονται τα έξοδα που απαιτούνται για το σχηματισμό της εταιρείας και τη διατήρησή της, καθώς και η διεύθυνση που πρέπει να επιλεγεί. Στη συνέχεια, επιλέγεται ένα όνομα για την εταιρεία, καταβάλλονται τα τέλη και ακολουθεί η σύστασή της. Το καταστατικό υπογράφεται από εξουσιοδοτημένα νομικά ή φυσικά πρόσωπα σε μία χώρα που να επιτρέπει τη σύσταση τέτοιου είδους εταιρειών (π.χ. Παναμάς, Λιβερία, Κύπρος, κλπ.). Στο έγγραφο εμπεριέχονται ο σκοπός της εταιρείας, η επωνυμία της, το μετοχικό της κεφάλαιο καθώς και οι μέτοχοι- ιδρυτές της (ή οι φερόμενοι ως μέτοχοι). Επιπλέον χρειάζεται να υπογραφεί μία σύμβαση αποφυγής διπλής φορολογίας ανάμεσα στο κράτος ίδρυσης της εταιρείας και των υπολοίπων κρατών που συναλλάσσονται με αυτή για να αποφευχθούν επιπρόσθετα έξοδα.

Μέχρι πρόσφατα για τη λειτουργία μιας υπεράκτιας εταιρείας η διαδικασία ήταν σχετικά απλή. Το κόστος της ίδρυσης ήταν πολύ χαμηλό και «η επωφελής ιδιοκτησία (beneficiary ownership) ή ο τελικός δικαιούχος δεν απαιτείτο να δηλωθεί. Μέσω ανώνυμων μετοχών ήταν δυνατή η μεταφορά της ιδιοκτησίας χωρίς να καταγραφεί ο νέος ιδιοκτήτης και εκδιδόντουσαν πληθώρα εξουσιοδοτήσεων. Αυτό σήμερα είναι δυνατό αλλά σε ορισμένες χώρες του offshore κόσμου τα πράγματα έχουν αλλάξει ριζικά» (Ντενάντα, Σενάντα, 17). Σήμερα πια απαιτείται να είναι γνωστός τουλάχιστον στον εγγεγραμμένο αντιπρόσωπο ο τελικός δικαιούχος και οι ανώνυμες μετοχές τείνουν πια να καταργηθούν.

Τα χαρακτηριστικά λειτουργίας των υπεράκτιων εταιρειών αφορούν κυρίως τα ακόλουθα σημεία:

- τα πιο σημαντικά έγγραφα για την ύπαρξη της εταιρείας είναι το μνημόνιο, τα άρθρα του καταστατικού (που αναλύουν εκτενώς τα δικαιώματα των μελών, τους στόχους και τις εσωτερικές διαδικασίες της εταιρείας, το είδος και το κεφάλαιό της), όπως επίσης και το πιστοποιητικό εγγραφής που εκδίδεται από τον έφορο εταιρειών ή τους ομολόγους τους και αποδεικνύει την έναρξη της εταιρείας
- είναι απαραίτητο να δηλωθούν εγγεγραμμένοι αντιπρόσωποι υπεύθυνοι για τις δραστηριότητες της εταιρείας και εγγεγραμμένα γραφεία που θα αποτελούν μία έδρα
- το έμψυχο δυναμικό της εταιρείας αποτελείται από τους μετόχους, δηλαδή τους νόμιμους ιδιοκτήτες, τους διευθυντές ή τους εκπροσώπους τους, που διαχειρίζονται τα καθημερινά ζητήματα και τη γραμματεία που διασφαλίζει ότι η εταιρεία πληρεί τις κανονιστικές της υποχρεώσεις

- οφείλουν να υπάρχουν νόμιμες εγγραφές (περιλαμβάνουν συνήθως τα μητρώα των μελών, των διευθυντών, των στελεχών, τα έξοδα και τα πρακτικά των συνεδριάσεων) και να διατηρούνται λογιστικά βιβλία.

Τέλος, η διοίκηση της εταιρείας καθορίζεται από το διοικητικό της συμβούλιο που είναι «το διαχειριστικό και εκπροσωπευτικό όργανο της υπεράκτιας εταιρείας. Συνηθέστερα πρόκειται για ένα συλλογικό όργανο, το οποίο αποτελείται από περισσότερα μέλη (τρία ενήλικα μέλη) που εκφράζουν τη βούληση της εταιρείας προς τις έσω και έξω σχέσεις» (Κουρούτσαλη, 28). Η νομική σχέση που συνδέει τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου με την εταιρεία είναι αυτή της εντολής, ενώ συνήθως τα μέλη αυτά διορίζονται και ανακαλούνται ελεύθερα από το ανώτατο όργανο της εταιρείας το οποίο είναι η Γενική Συνέλευση, διατηρώντας βέβαια το δικαίωμα επανεκλογής τους.

1.4 Είδη «εξωχώριων» εταιρειών

Οι χρήσεις των υπεράκτιων εταιρειών είναι πολλές και προσαρμόζονται ανάλογα με τις δραστηριότητες των εμπλεκόμενων προσώπων/επενδυτών αλλά και την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία. Οι συνηθέστερες δραστηριότητες στις οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν αφορούν εισαγωγικές ή εξαγωγικές εταιρείες, διεθνείς εμπορικές δραστηριότητες, αγορά ακινήτων ή μετοχών, επενδύσεις χρηματιστηριακές ή άλλου είδους, κατοχή θαλαμηγών και άλλων πολύτιμων αντικειμένων, ναυτιλιακές εταιρείες, έναρξη τραπεζικών λογαριασμών σε συνάλλαγμα, χρηματοδότηση εταιρειών μέσω δανειοδότησης, και εταιρείες παροχής υπηρεσιών και κατοχής πνευματικών δικαιωμάτων (Δούκας, Σιμιτσιδέλης, Ψυλλιάς, 8). Οι κυριότερες μορφές των εταιρειών αυτών, όπως αναλύονται στα άρθρα των Π. Δουβή, Δ. Δημητρίου, Ευ. Δούκα, Ι. Σιμιτσιδέλη και Χ. Ψυλλιά, αλλά και σε ηλεκτρονικές πηγές, συνοψίζονται στις εξής: εταιρείες συμμετοχών ή χαρτοφυλακίου (holding companies), εταιρείες παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών (financial service companies), εταιρείες παροχής διοικητικών υπηρεσιών (administration companies), εταιρείες αδειών/δικαιωμάτων (licensing companies), εμπορικές εταιρείες (trading companies), ναυτιλιακές εταιρείες (shipping companies), εμπιστεύματα (trusts), εταιρείες επενδύσεων (investment companies), τραπεζικές εταιρείες (banking companies), εταιρείες αντιπροσώπευσης (nominee companies), εταιρείες ασφάλισεων (insurance companies), ακίνητα (real estate), χρηματοδότηση/μίσθωση (leasing).

Η υπεράκτια εταιρεία έχει δικαίωμα να εγκατασταθεί και να λειτουργήσει στην Ελλάδα «με βάση τον νόμο 89/67, όπως αυτός τροποποιήθηκε με τους νόμους 814/78 και 2234/94» (Δουβής,

2008) και η ναυτιλία, όπως αποδεικνύεται στην πορεία της παρούσας μελέτης, είναι ένα πεδίο στο οποίο οι υπεράκτιες εταιρείες έχουν σημειώσει ραγδαία ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια.

Κεφάλαιο 2

ΕΞΩΧΩΡΙΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

2.0 Φορολογικοί «παράδεισοι»

Στο άκουσμα του όρου “offshore” εταιρίες, οι περισσότεροι άνθρωποι φέρνουν στο μυαλό τους ειδυλλιακά νησιά στη μέση του ωκεανού, με ιδιαίτερα ευνοϊκές χρηματοοικονομικές συνθήκες, πάμπλουτους ιδιοκτήτες θαλαμηγών και ακινήτων, διακίνηση μυστικών κεφαλαίων που προέρχονται κυρίως από παράνομες δραστηριότητες και υπέρογκα κέρδη. Σίγουρα, υπάρχουν αυτοί οι λεγόμενοι «φορολογικοί παράδεισοι», αλλά η εικόνα αυτή δεν αντιπροσωπεύει με ακρίβεια τις δραστηριότητες που επιτελούνται στις υπεράκτιες χρηματαγορές. Σύμφωνα με το άρθρο του Α. Κατσανέβα, επιστημονικά, «θα ήταν καλύτερο να γίνει λόγος για υπεράκτια 'δραστηριότητα' και όχι τόσο για υπεράκτια 'γεωγραφική περιοχή', καθώς offshore κέντρο μπορεί να αποτελούν εξίσου αποτελεσματικά τόσο κάποια απομακρυσμένα νησιά, όσο και μία ευρωπαϊκή χώρα».

Γενικά με τον όρο 'φορολογικός παράδεισος' ή 'φορολογικό καταφύγιο' (απόδοση του όρου 'taxhaven'), αναφερόμαστε σε χώρες-κράτη που εφαρμόζουν ειδική φορολογική πολιτική με χαμηλή ή και μηδενική φορολογία για τους ξένους επενδυτές που ιδρύουν τις εταιρείες τους εκεί ή απλά μεταφέρουν εκεί τα κεφάλαιά τους ή τα περιουσιακά τους στοιχεία. Με τον τρόπο αυτό οι επενδυτές καταβάλλουν τελικά ιδιαίτερα μειωμένη ή και καθόλου φορολογία συγκρινόμενη με εκείνη της χώρας διαμονής τους. Κάποιες φορές, οι χώρες αυτές εφαρμόζουν την πάγια πολιτική του να αποκρύπτουν τα δεδομένα σχετικά με τις δραστηριότητες των επενδυτών που δραστηριοποιούνται στα γεωγραφικά τους όρια και αυτή η τακτική έχει ως αποτέλεσμα διάφορα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή ακόμα και εταιρείες διεθνώς να καταφεύγουν εκεί για να δημιουργήσουν τις υπεράκτιες εταιρείες τους.

Οι 'φορολογικοί παράδεισοι', λοιπόν, είναι συνήθως κράτη/κρατίδια, αρχικά σε μικρά νησιά και με το πέρασμα των χρόνων και σε μεγαλύτερες χώρες, αλλά πάντα σε τόπους με χαμηλού επιπέδου οικονομικές και χρηματοπιστωτικές υποδομές, όπου επιδιώκεται η προσέλκυση ξένων εταιρειών, μέσω ειδικού νομοθετικού πλαισίου. Παρότι όμως οι υπεράκτιες εταιρείες αποδίδουν το ελάχιστο του φόρου σε σύγκριση με άλλα είδη εταιρειών, η εισροή των κεφαλαίων που προσελκύουν, συνεπάγεται σημαντικά πολλαπλασιαστικά οφέλη, όπως η δημιουργία καλά αμειβόμενων θέσεων εργασίας, οι νέες επενδύσεις και οι παράπλευρες οικονομικές δραστηριότητες.

Αναφέρεται, λοιπόν, ο όρος στις χώρες οι οποίες δεν φορολογούν τις υπεράκτιες εταιρείες και τούς προσφέρουν μία πιο ευνοϊκή φορολόγηση. Οι ‘φορολογικοί παράδεισοι’ έχουν γίνει αντικείμενο έρευνας από πολλούς διεθνείς οργανισμούς όπως ο ΟΟΣΑ, που λαμβάνει υπόψη του κριτήρια φορολόγησης, απόδοσης κέρδους και διαφάνειας και δημιουργεί πίνακες με τις χώρες αυτές. Σύμφωνα με τους πιο πρόσφατους πίνακες που έχουν κοινοποιηθεί από τον ΟΟΣΑ, τα κράτη που αποτελούν ‘φορολογικά καταφύγια’ στις μέρες μας είναι τα εξής: Ανδόρα, Ανγκουίλα (εξαρτώμενο έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου), Αντίγκουα και Μπαρμπούντα, Αρούμπα (που ανήκει στην Ολλανδία), Κοινοπολιτεία των Νήσων Μπαχάμες, Μπαχρέιν, Μπελίζ, Βρετανικοί Παρθένοι Νήσοι (εδάφη του Ηνωμένου Βασιλείου), Νήσοι του ΚΟΥΚ (εξαρτώμενο έδαφος της Νέας Ζηλανδίας), Δομινικανή Δημοκρατία, Γιβραλτάρ (εξαρτώμενο έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου), Γρενάδα, Γκέρνσεϊ-Σαρκ-Αλδερνέι (εξαρτώμενα εδάφη από το στέμμα της Αγγλίας), Τσέρσεϊ (εξαρτώμενο έδαφος από το στέμμα της Αγγλίας), Νήσος του Μαν (εξαρτώμενο έδαφος από το στέμμα της Αγγλίας), Λιβερία, Πριγκιπάτο του Λιχτενστάιν, Δημοκρατία των Μαλδίβων, Δημοκρατία των Νήσων Μάρσαλ, Πριγκιπάτο του Μονακό, Μοντσεράτ (έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου), Δημοκρατία του Ναουρού, Ολλανδικές Αντίλλες (έδαφος της Ολλανδίας), Νιούι (συνδεδεμένο με τη Νέα Ζηλανδία), Παναμάς, Σαμόα, Δημοκρατία των Νήσων Σεϋχέλλες, Αγία Λουκία, Ομοσπονδία του Αγίου Χριστοφόρου και Νέβις, Άγιος Βικέντιος και Γρεναδίνες, Τόνγκα, Παρθένα Νησιά των ΗΠΑ, Δημοκρατία του Βανουάτου, Βερμούδες, Ελβετία, Ιορδανία, Κόστα Ρίκα, Σιγκαπούρη, Μπρουνέι, Νεβάδα, Μαυρίκιος, Ντελάγουερ, Χονγκ Κονγκ, Τρινιδάδ και Τομπάγκο. Ο κατάλογος βέβαια ανανεώνεται συνεχώς και δεν είναι ποτέ πλήρης, αφού εκτός των άλλων, είναι δυνατόν οι υπεράκτιες εταιρείες να ενσωματωθούν σε πολλές δικαιοδοσίες, όπως συμβαίνει στο Ηνωμένο Βασίλειο και τη Νέα Ζηλανδία.

2.1. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των ευνοϊκών φορολογικών

ρυθμίσεων

Όπως αναφέρει στο άρθρο του ο ορκωτός ελεγκτής/λογιστής Δ. Δημητρίου, τα βασικότερα πλεονεκτήματα των εξωχώριων εταιρειών έχουν να κάνουν με το φορολογικό καθεστώς που τις διέπει και βάσει του οποίου οι απολαβές τους είναι πολύ μεγαλύτερες από αυτές που θα είχαν αν έκαναν την έναρξη της εταιρείας τους στη δική τους χώρα. Οι εταιρείες αυτές δεν καταβάλλουν συνήθως φόρους μεταβίβασης, κληρονομιάς, γονικής παροχής ή δωρεάς. Οι μετοχές τους μεταβιβάζονται ελεύθερα και κατά τις μεταβιβάσεις των ακινήτων δεν καταβάλουν φόρους υπεραξίας. Σε μερικές χώρες «τα καθαρά κέρδη μιας εξωχώριας εταιρείας

υπάγονται σε φορολογική εξαίρεση μόνο κατόπιν καταβολής ενός ετήσιου, σταθερού και σχετικά μικρού φορολογικού τέλους. Σε άλλα κράτη ακολουθείται η τακτική της φορολόγησης των κερδών με πολύ μικρό συντελεστή, ενώ σε άλλα (τα περισσότερα κράτη) τα κέρδη των εταιρειών αυτών εξαιρούνται οιασδήποτε φορολογίας» (Κουρούτσαλη, 28). Απαλλάσσονται με τον τρόπο αυτό από το γνωστό ‘πόθεν έσχες’, τους φόρους στους τόκους των καταθέσεων τους ή των μερισμάτων τους, ενώ δεν επιβαρύνονται με τεκμήρια όταν αποκτούν περιουσιακά στοιχεία. Με τη χρήση των εξωχώριων δραστηριοτήτων, οι εταιρείες αποφεύγουν την πιθανή δέσμευση της περιουσίας τους, αφού αυτή (ή ένα μεγάλο μέρος της) μεταβιβάζεται στην υπεράκτια εταιρεία, μένοντας έτσι προστατευμένες απέναντι σε δανειστές, διεκδικήσεις εταίρων ή και συζύγων.

Στα μειονεκτήματα των υπεράκτιων ‘φορολογικών παραδείσων’ συμπεριλαμβάνονται η ετήσια καταβολή φόρου 15% επί της αντικειμενικής αξίας των ακινήτων και ο φόρος κατοχής που πληρώνει η εξωχώρια εταιρεία. Στις υπεράκτιες εταιρείες δεν επιτρέπεται συνήθως να δραστηριοποιούνται οι ίδιοι ή οι εργαζόμενοι τους στη δικαιοδοσία της χώρας σύστασής της, ενώ υπάρχουν κάποιοι περιορισμοί σχετικά με το είδος της επιχείρησης που μία υπεράκτια μπορεί να ασκεί χωρίς άδεια. Στα έγκριτα υπεράκτια κέντρα, κάποιες διαδικασίες υπόκεινται σε πιο αυστηρούς ελέγχους από ότι σε εγχώριες περιοχές, όπως για παράδειγμα στην έναρξη ενός τραπεζικού λογαριασμού, όπου κατά περιπτώσεις απαιτούνται περισσότερα έγγραφα επαλήθευσης ταυτότητας ή συστατικές επιστολές. Τέλος, σε περίπτωση θανάτου ενός μετόχου υπεράκτιας, το κόστος και ο χρόνος για τη διαχείριση της περιουσίας του θανόντος συνήθως μεγιστοποιούνται λόγω της υπεράκτιας δικαιοδοσίας.

2.2. Κίνδυνοι για τους ιδιοκτήτες

Οι πιο συνηθισμένοι κίνδυνοι που απειλούν την ομαλή διατήρηση μιας υπεράκτιας εταιρείας αφορούν σε λειτουργικές διαδικασίες, οι οποίες πρέπει να διεξάγονται προσεκτικά. Σε αυτές περιλαμβάνονται η τήρηση των εγγράφων που σχετίζονται με την ανάθεση εργασίας σε διευθυντές, την έκδοση μετοχών, την καταγραφή των πρακτικών από τις συνελεύσεις, καθώς και η υπογραφή των επίσημων εγγράφων από εξουσιοδοτημένο συνεργάτη. Για τις γενικές συνελεύσεις, προβλέπεται να υπάρχουν καθορισμένα τακτά χρονικά διαστήματα και να προηγούνται γραπτές ειδοποιήσεις προς όλους τους ενδιαφερόμενους. Οι λογαριασμοί της εταιρείας οφείλουν να τηρούνται χωριστά από τους προσωπικούς και να έχουν την έγκριση της

συνέλευσης του Διοικητικού Συμβουλίου, όπως προβλέπεται και για τα επισυναπτόμενα συμβόλαια.

Άλλα λάθη που θα έπρεπε να αποφεύγουν οι ιδιοκτήτες τέτοιων εταιρειών αφορούν στην έγγραφη και έγκαιρη καταγραφή των διορισμών, των όποιων αλλαγών στη σύνθεση του διοικητικού Συμβουλίου, των δανείων της εταιρείας, καθώς και των εσόδων και εξόδων της. Οι αποφάσεις πρέπει να λαμβάνονται μετά από ψηφοφορία και να καταγράφονται επίσης στα πρακτικά.

Οι κίνδυνοι από τη λανθασμένη διεξαγωγή των τυπικών αυτών διαδικασιών και η αμέλεια ως προς την τήρηση όλων των απαραίτητων εγγράφων, απειλούν το μέλλον της υπεράκτιας εταιρείας με στέρηση κάποιων από τα προνόμιά της και ίσως ακόμη και με διακοπή της λειτουργίας της.

Κεφάλαιο 3

Η ΝΑΥΤΙΑΙΑ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ

3.0 Ιστορική αναδρομή

Ο αρχαίος ιστορικός Θουκυδίδης πρέσβευε πως η ναυτιλία είναι 'επιστήμη και τέχνη' και ότι δεν θα έπρεπε κανείς να ασχολείται με αυτήν ως πάρεργο αλλά συνεχώς και επισταμένως, γεγονός που καταδεικνύει τη σπουδαιότητα της ναυτιλίας από την αρχαιότητα μέχρι τις μέρες μας. Πραγματικά, η χρησιμότητα της μεταφοράς που επιτυγχάνεται με τη ναυτιλία συντελούσε πάντα τα μέγιστα στην οικονομική δραστηριότητα που αποσκοπεί στην παραγωγή, διανομή και ανταλλαγή αγαθών και υπηρεσιών. Υπερπόντιες μεταφορές τροφίμων, πρώτων υλών και καυσίμων, ανταλλαγή προϊόντων και υπηρεσιών, ανάπτυξη ακόμη και του τεχνικού ή πνευματικού πολιτισμού, είναι μόνο μερικά από τα οφέλη που επιτυγχάνονται μέσω της μεταφοράς. Ως συνέπεια και επαλήθευση όλων αυτών, «τα 4/5 περίπου του διεθνούς εμπορίου, διεξάγονται από τη θάλασσα» (Βλάχος, 65).

Η εξέλιξη της θαλάσσιας μεταφοράς χρονολογείται πριν το 15ο αιώνα, πολύ περιορισμένα και σε μικρή έκταση, με τη συμβολή κυρίως των μεσογειακών πολιτισμών (Φοίνικες, Έλληνες, Ρωμαίους), συνεχίζοντας κατά τον Μεσαίωνα με επίκεντρο την Ιταλία και σταδιακά σε όλη την Ευρώπη. Στη συνέχεια η αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών πόρων διεύρυνε και ενδυνάμωσε το ρόλο του πλοίου, με αποτέλεσμα από το 16ο αιώνα και μετά μέχρι και τον 19ο όλο και περισσότερες χώρες να εμπλέκονται σε υπερατλαντικές μεταφορές. Με την έλευση της βιομηχανικής επανάστασης, οι εξελίξεις ήταν ραγδαίες, συμβάλλοντας σημαντικά στην τεχνολογική βελτίωση των σύγχρονων πλοίων και την ανάπτυξη των συγκοινωνιών. Μέσα από όλα αυτά, το διεθνές θαλάσσιο εμπόριο έγινε τελικά «ένας τεράστιος οικονομικός μηχανισμός, από την ομαλή λειτουργία του οποίου εξαρτάται όχι μόνο η οικονομική ζωή των Εθνών, αλλά και η ίδια η ύπαρξη εκατομμυρίων ανθρώπων, αφού τα βασικά είδη διατροφής συγκαταλέγονται μεταξύ των σπουδαιότερων αντικειμένων των Διεθνών θαλάσσιων μεταφορών» (67).

Από την παράδοση αυτή δεν θα μπορούσε να λείπει η Ελλάδα, ένα κατεξοχήν ναυτιλιακό έθνος, μιας και η ναυτιλία αποτελεί αναμφισβήτητα την παλαιότερη μορφή απασχόλησης των Ελλήνων αλλά και βασικό στοιχείο της οικονομικής δραστηριότητας της χώρας από την αρχαιότητα μέχρι και σήμερα. Διάφορες εγκυκλοπαιδικές και διαδικτυακές βιβλιογραφικές αναφορές παρουσιάζουν την ναυτιλία σαν τη σημαντικότερη βιομηχανία της χώρας μας, με την ανάπτυξή της να συντελείται σταδιακά στο πέρασμα των χρόνων και να ξεκινά ουσιαστικά από τη Συνθήκη του Κιουτσούκ-Καϊναρτζή το 1774.

Ορόσημο για την ελληνική ναυτιλία αποτέλεσε σαφώς ο 19ος αιώνας, κατά τη διάρκεια του οποίου οι Έλληνες του Ιονίου και του Αιγαίου έστησαν ισχυρά εμπορικά και ναυτιλιακά δίκτυα και έφτασαν να διακινούν το μεγαλύτερο μέρος του εμπορίου της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας. Ο 20ός αιώνας και μαζί του ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος έφεραν απώλειες και στην Ελλάδα, αποδεκατίζοντας τον στόλο της. Η ελληνική ναυτιλία όμως, κατάφερε και πάλι να ορθοποδήσει και μάλιστα να κατέχει για καιρό την 9η θέση στις παγκόσμιες ναυτιλιακές δυνάμεις.

Νέες αρνητικές εξελίξεις προκλήθηκαν από το Δεύτερο Παγκόσμιο, κατά τον οποίο αμέτρητα πλοία καταστράφηκαν ή χάθηκαν και η αντικατάστασή τους ήταν ιδιαίτερα δαπανηρή και δύσκολη, γεγονός που δυσχέραιναν οι κατεστραμμένες ναυπηγικές εγκαταστάσεις παγκοσμίως. Με το τέλος του πολέμου, ο τεράστιος εφεδρικός στόλος των ΗΠΑ με πλοία και δεξαμενόπλοια αποτέλεσε την ευκαιρία που έψαχναν οι Έλληνες πλοιοκτήτες για να ξαναστήσουν το ναυτιλιακό τους κτίσμα και να θέσουν τις βάσεις για τις λαμπρές εποχές που ακολούθησαν. Πηγές αναφέρουν ότι το 1938, ο ελληνόκτητος στόλος είχε αρκετά μεγάλη χωρητικότητα που αυξήθηκε σημαντικά λίγα χρόνια μετά τη λήξη του πολέμου ενώ στα μέσα της δεκαετίας του '70 οι Έλληνες θεωρούνταν μία ισχυρότατη δύναμη στο χώρο της παγκόσμιας ναυτιλιακής βιομηχανίας. Ακόμα και σήμερα, ο ελληνικός ποντοπόρος εμπορικός στόλος παραμένει ο μεγαλύτερος στον κόσμο και συναγωνίζεται δυναμικά ασιατικές χώρες όπως η Κίνα και η Ιαπωνία με μεγαλύτερο συγκριτικά αριθμό πλοίων (Πηγή: <https://www.isalos.net/i-elliniki-naftilia/>).

3.1. Οι ναυτιλιακές εταιρείες σήμερα

Ακόμα και σε μία περίοδο όπως αυτή, της παγκοσμιοποίησης και της μεγάλης οικονομικής κρίσης στις περισσότερες χώρες της υφηλίου, οι Έλληνες πλοιοκτήτες ελέγχουν πάνω από το 15% του παγκόσμιου στόλου. Ο κλάδος της ναυτιλίας στη χώρα μας μεταβάλλεται και προσαρμόζεται διαρκώς για να μπορέσει να συναντήσει τις απαιτητικές συνθήκες των καιρών, ενώ οι επενδύσεις σε νέα πλοία επιβεβαιώνουν το γεγονός ότι η ελληνόκτητη ποντοπόρος ναυτιλία παραμένει μια σπουδαία δύναμη στα πλαίσια της Ελληνικής οικονομίας.

Η Ελλάδα κατέχει σήμερα ένα τεράστιο στόλο πλοίων που την καθιστά μία υπολογίσιμη και αρκετά ανταγωνιστική δύναμη στην παγκόσμια ναυτιλιακή βιομηχανία, διαχειρίζεται δισεκατομμύρια πλούτου και προσφέρει χιλιάδες θέσεις εργασίας. Τα περισσότερα έγκριτα οικονομικά και ναυτιλιακά περιοδικά του κόσμου συμπεριλαμβάνουν στις 15 πρώτες θέσεις των καταλόγων τους γνωστά ονόματα ελληνικών εφοπλιστικών οικογενειών που καθορίζουν

τάσεις, επενδύουν, ανανεώνουν το στόλο τους και αποτελούν τον κορμό μιας συνεχώς ανελλισσόμενης οικονομικής δύναμης.

Οι ελληνικές ναυτιλιακές εταιρείες στεγάζουν παγκόσμια δίκτυα γραφείων και πρακτορείων, ενώ στελεχώνουν τις επιχειρήσεις τους με συνεργάτες από το συγγενικό τους περιβάλλον ή τουλάχιστον με κοινό τόπο καταγωγής, αξιοποιώντας πάντα ελληνικά πληρώματα και μέσα στα πλοία τους. Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία του έτους 2015 (Πηγή: Loyd's list), η ελληνική ναυτιλία αποτελούσε το 6,5% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, απασχολώντας περίπου 290.000 ανθρώπους, ενώ τα εισιτήρια από τη ναυτιλία ήταν περίπου το 1/3 του εμπορικού ελλείμματος του έθνους. Το ίδιο έτος το ελληνικό εμπορικό ναυτικό χειρίστηκε τον μεγαλύτερο εμπορικό στόλο στον κόσμο από πλευράς χωρητικότητας, ενώ οι ναυτιλιακές εταιρείες μέχρι και σήμερα διαχειρίζονται ογκώδη ποσά χρηματοδοτήσεων από δανειοδοτήσεις τραπεζών, εκμισθώσεις αλλά και από την εισαγωγή των μετοχών τους στο χρηματιστήριο.

Η ναυτιλιακή εταιρεία σήμερα δεν είναι πολύ διαφορετική από άλλες κεφαλαιουχικές εταιρείες, ιδιαίτερα από μια 'ανώνυμη εταιρεία' και αποτελείται ουσιαστικά από μία μικρή ομάδα ατόμων που αποφασίζει, επιλέγει αγορές για να κινηθεί, καθορίζει τους τύπους των πλοίων που θα χρησιμοποιηθούν και τις κατάλληλες χρονικές στιγμές για τις δράσεις της, και διαχειρίζεται πλοία προσφέροντας υπηρεσίες θαλάσσιας μεταφοράς. Η ιδιαιτερότητα της είναι «ότι οι παραγωγικές της μονάδες, δηλαδή τα πλοία, βρίσκονται διαρκώς εν κινήσει, με αποτέλεσμα να υπάρχει χιλιομετρική απόσταση από το διαχειριστικό κέντρο, τα γραφεία δηλαδή της εταιρείας. Η εταιρεία βέβαια δεν περιορίζεται σε συγκεκριμένα γεωγραφικά πλαίσια, αλλά δύναται να παρέχει τις υπηρεσίες της σε παγκόσμιο επίπεδο» (Κουρούτσαλη, 8).

3.2. Οι ελληνόκτητες ναυτιλιακές και η ανάπτυξή τους

Οι περισσότερες ελληνόκτητες ναυτιλιακές εταιρείες δραστηριοποιούνται στο bulk shipping (μεταφορά χύδην φορτίων), δηλαδή φορτίων αποτελούμενων από το ίδιο προϊόν, που μεταφέρονται χωρίς συσκευασία, όπως λέμε 'χύμα'. Τέτοια μεταφερόμενα φορτία είναι τα φορτία δημητριακών και τα μεταλλεύματα, καθώς και όλα τα υγρά φορτία που μεταφέρονται κατά είδος. Υπάρχουν φυσικά και εταιρείες που μεταφέρουν διάφορα συσκευασμένα εμπορεύματα, χημικά αέρια φορτία που επίσης μεταφέρονται υγροποιημένα, βιομηχανικά αλλά και γεωργικά προϊόντα συσκευασμένα σε σάκους κιβώτια ή δέματα, καθώς και κάποια φορτία που απαιτούν ιδιαίτερα μέτρα ασφαλείας και ιδιαίτερες εγκαταστάσεις ή κατασκευές (Πηγή: Βικιπαίδεια). Αξιοσημείωτη είναι και «η τάση των Ελλήνων πλοιοκτητών προς την εξειδίκευση των πλοίων, μια τάση που έγινε ιδιαίτερα εμφανής από το 2011. Όταν λέμε εξειδικευμένα πλοία

εννοούμε τα LNG, τα πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων Καθώς και τα πλοία εξόρυξης πετρελαίου (drilling ships)» (Λεουτσάκος, 14).

Οι ναυτιλιακές εταιρείες αποτελούν ένα ιδιαίτερο κομμάτι της βιομηχανίας, με δικά τους χαρακτηριστικά και διαδικασίες λειτουργίας. Κάποια από αυτά είναι:

- ο παγκοσμιοποιημένος χαρακτήρας των αγορών
- η παράγωγος ζήτηση της ναυτιλίας
- ο παράγοντας πρόβλεψη
- η απόσταση παραγωγικής μονάδας-γραφείου
- η συνύπαρξη και ο ανταγωνισμός επιχειρήσεων όλων των μεγεθών
- οι στρατηγικές που οδηγούν σε άμεσες αποδόσεις
- η ευελιξία στην αντιμετώπιση των συνθηκών της αγοράς (Λύτρας, 28).

Η τεράστια ανάπτυξη των εταιρειών αυτών στο χώρο των παγκόσμιων θαλάσσιων μεταφορών οφείλεται τόσο στην άρτια λειτουργία των ίδιων των εταιρειών όσο και στους τρόπους διαχείρισης από τους Έλληνες εφοπλιστές σε ό,τι αφορά τον έλεγχο του κόστους, τις επενδυτικές κινήσεις για τα κέρδη από αγοραπωλησίες πλοίων και την διαρκή αναζήτηση τους για νέες αγορές. Οι ναυτιλιακές εταιρείες ελληνικών συμφερόντων λειτουργούν κυρίως ως εφοπλιστικές, δηλαδή διαχειρίζονται πλοία, ενώ οι πλοιοκτήτες συνήθως τοποθετούν την έδρα της εταιρείας τους σε ένα κράτος 'φορολογικό παράδεισο' για να τυγχάνουν ευνοϊκές φορολογικές ρυθμίσεις, όπως είδαμε παραπάνω και όπως θα αναλυθεί εκτενέστερα στα δύο επόμενα κεφάλαια.

Κεφάλαιο 4

ΟΙ «ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ» ΕΞΩΧΩΡΙΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

4.0. Ελληνικοί «φορολογικοί παράδεισοι»

Κατά καιρούς πολλά δημοσιεύματα των ΜΜΕ έχουν αναφερθεί σε μικρούς ‘φορολογικούς παραδείσους’ που λειτουργούν στα ελληνικά γεωγραφικά πλαίσια ως οικονομικά καταφύγια υπεράκτιων εταιρειών (νόμιμων ή μη). Πολλοί έλεγχοι έχουν διεξαχθεί από υπηρεσίες και ελεγκτικούς μηχανισμούς του κράτους, ενώ κατά καιρούς έχουν επιβληθεί πρόστιμα ή άλλες κυρώσεις ή όπου κρίθηκε απαραίτητο ελήφθησαν μέτρα εξυγίανσης από ευρωπαϊκούς φορείς και αρμόδια όργανα. Χαρακτηριστικές οι περιπτώσεις του Κρανιδίου Αργολίδας, και πολλών άλλων ‘offshore’ καταφυγίων που αποκαλύφθηκαν στη νησιωτική αλλά και ηπειρωτική Ελλάδα την τελευταία δεκαετία, αλλά και της γειτονικής μας Κύπρου, που θα συζητηθούν παρακάτω.

Από το 2006 οι αλλοδαπές εταιρείες έχουν το δικαίωμα να εγκατασταθούν στην Ελλάδα σύμφωνα με τις διατάξεις του Α.Ν. 89/1967 (ΦΕΚ Α' 132) που τέθηκε σε ισχύ με το ν. 3427/2005. Οι υπηρεσίες που μπορούν να συνδέονται με αυτές τις εταιρείες ως μη εγκατεστημένες στην Ελλάδα ή να παρέχονται από τα κεντρικά τους καταστήματα αφορούν: συμβουλευτική επιχειρήσεων, λογιστικές εργασίες, διαφήμιση, προώθηση και έλεγχο ποιότητας προϊόντων, κατάρτιση μελετών, σχεδίων και συμβάσεων, επεξεργασία δεδομένων, λήψη και παροχή πληροφοριών έρευνας και ανάπτυξης (Ντενάντα & Σενάντα, 51). Οι εταιρείες αυτές, υπόκεινται σε αρκετές υποχρεώσεις προκειμένου να διατηρούν την επιχείρησή τους στη χώρα μας:

- πρέπει να δαπανούν ετησίως τουλάχιστον το ποσό των 100 χιλιάδων ευρώ για λειτουργικές δαπάνες και μισθοδοσία προσωπικού
- υποχρεούνται να τιμολογούν το ανωτέρω ποσό των ετήσιων δαπανών τους προς τη συνδεδεμένη εταιρεία και να το εισπράττουν μόνο μέσω τραπεζικού εμβάσματος
- είναι απαραίτητο να απασχολούν προσωπικό τουλάχιστον τεσσάρων ατόμων με περιθώριο μιας μόνο σύμβασης μερικής απασχόλησης
- για κάθε μεταβολή της εταιρείας, όπως η επωνυμία, το αντικείμενο, η σύνθεση του Δ.Σ., ή η διακοπή της λειτουργίας της, η εταιρεία υποχρεώνεται να ενημερώνει το Υπουργείο Οικονομίας εντός 50 ημερών το αργότερο
- τέλος, απαραίτητο κρίνεται να ενημερώνεται εντός 15 ημερών το Υπουργείο Οικονομίας και το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης για κάθε

πρόσληψη η απόλυση αλλοδαπού προσωπικού, καθώς και για κάθε αλλαγή διεύθυνσης, τηλεφώνου και λοιπών στοιχείων της εταιρείας (52).

Για την ίδρυση των υπεράκτιων εταιρειών στην Ελλάδα είναι επίσης απαραίτητα αρκετά δικαιολογητικά που πρέπει να υποβάλλονται στο Υπουργείο Οικονομίας, όπως η αίτηση, το επικυρωμένο αντίγραφο του καταστατικού της εταιρείας, πιστοποιητικά από δημόσιες αρχές για την επιβεβαίωση της νόμιμης σύστασης και λειτουργίας της εταιρείας, μελέτη τεκμηρίωσης του περιθωρίου κέρδους της από τις παρεχόμενες υπηρεσίες της προς τον όμιλο, αναλυτική περιγραφή των παρεχόμενων υπηρεσιών και στην περίπτωση ημεδαπών επιχειρήσεων και το φύλλο εφημερίδας της κυβερνήσεως με τη δημοσίευση της σύνθεσης του Δ.Σ. της εταιρείας (53).

Τέλος, το Ελληνικό Δημόσιο έχει θεσπίσει κανόνες στο άρθρο 66 (του ν.4712/2013), σύμφωνα με τους οποίους αποκτά αυτοβούλως το δικαίωμα να φορολογεί – με τους εκάστοτε ισχύοντες φορολογικούς συντελεστές – τα μη διανεμηθέντα κέρδη αλλοδαπής εταιρείας, στο όνομα του κύριου μετόχου του στην Ελλάδα.

4.1. Παραδείγματα «υπεράκτιων» εταιρειών

4.1.1 Η δράση των offshore στην Ελλάδα

Με τις ραγδαίες τεχνολογικές οικονομικές και πολιτικές εξελίξεις που χαρακτήρισαν τον αιώνα που διανύουμε, οι επιχειρήσεις σε όλο τον κόσμο έκριναν αναγκαίο να επεκτείνουν με κάθε δυνατό τρόπο την επιχειρηματική τους δράση έξω από τα εθνικά γεωγραφικά τους σύνορα, ώστε να ικανοποιηθούν οι ανάγκες των νέων αγορών που συστήνονταν διαρκώς. Οι νέες αγορές έφεραν με τη σειρά τους μεγαλύτερη κινητικότητα στις εταιρείες διεθνώς, γεγονός που ευνοούσε συχνά τη μεταφορά της έδρας, του γεωγραφικού δηλαδή σημείου από το οποίο διοικούνταν η εκάστοτε εταιρεία. Οι εταιρείες πάντα έβρισκαν κίνητρα, άλλοτε οικονομικά και άλλοτε πολιτικά, για να ιδρύουν υποκαταστήματα ή θυγατρικές εταιρείες, να μεταφέρουν το διοικητικό τους κέντρο ή να υπάγονται στο νομικό ή φορολογικό σύστημα αλλοδαπής χώρας απολαμβάνοντας ευνοϊκότερες ρυθμίσεις, όπως συμβαίνει στην περίπτωση των υπεράκτιων εταιρειών.

Οι νόμιμες χρήσεις των εταιρειών αυτών αφορούν κυρίως το διεθνές εμπόριο, την αποφυγή φόρων ή την ευνοϊκότερη φορολογία, την αγορά και χρήση πολυτελών σκαφών, την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων, και την προστασία περιουσιακών στοιχείων. Η ιστορία όμως έχει δείξει ότι οι δραστηριότητές τους περιελάμβαναν κατά καιρούς και την κατάχρηση ή ακόμα και

παράνομη χρήση τους, όπως στις περιπτώσεις της φοροδιαφυγής, της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες πηγές, τη χρηματοδότηση τρομοκρατικών ενεργειών ή τις κάθε είδους απάτες.

Οι δραστηριοποιούμενες στη χώρα μας υπεράκτιες εταιρείες προβαίνουν σε επενδύσεις, καταβάλλουν φόρους, συναλλάσσονται με τράπεζες, συμμετέχουν σε επιχειρήσεις και αγοράζουν ακίνητα. Γι' αυτό και ως ιδιόμορφα εταιρικά σχήματα αναφέρονται σε αρκετά σημεία στον ελληνικό νόμο και τις υπουργικές αποφάσεις ενώ η διοίκηση της χώρας μας «τους απονέμει Α.Φ.Μ. για δραστηριοποίηση στην Ελλάδα με τον διορισμό φορολογικού εκπροσώπου και επίσημα έγγραφα νομιμοποίησης και επιτρέπει την ίδρυση υποκαταστήματος με την προσκόμιση ορισμένων εγγράφων» (Βοσκόγ). Ο πρόεδρος της Ελληνικής Ένωσης Ναυτιλιακών Δικηγόρων κ. Αβραμέας, μιλώντας για τις εξωχώριες εταιρείες σαν βοηθητικό παράγοντα για την ανάπτυξη της Ελληνικής Ναυτιλίας, μας παραθέτει τους λόγους και τις συνθήκες που «οδήγησαν κατά καιρούς την Ελληνική πολιτεία να επιτρέψει και ενίοτε να προστατεύσει τη χρήση των εταιρειών αυτών».

Για να κατανοήσουμε καλύτερα την ύπαρξη υπεράκτιων εταιρειών στη χώρα μας αλλά και των «ελληνόκτητων» υπεράκτιων εταιρειών, ας δούμε τι ισχύει σχετικά με την 'έδρα' μιας εταιρείας και πώς αυτό καθορίζει την εφαρμογή δικαίου σε κάθε χώρα. Οι εταιρίες χωρίζονται σε 'ημεδαπές' και 'αλλοδαπές', με τις πρώτες να έχουν ιδρυθεί σύμφωνα με το δίκαιο της χώρας στην οποία ανήκουν, ενώ οι δεύτερες ακολουθούν το δίκαιο άλλης χώρας. Ο διαχωρισμός αυτός αφορά και τις δύο αντίστοιχες θεωρίες για την αναγνώριση του δικαίου εφαρμογής: τη 'θεωρία της ιδρύσεως' (ή της ενσωμάτωσης) που βασίζεται στην εμπλοκή ενός νομικού προσώπου, και τη 'θεωρία της έδρας' που θεωρεί ότι για την επιλογή του δικαίου που θα εφαρμοστεί, καθοριστικό στοιχείο αποτελεί η έδρα μιας εταιρείας. Με τη σειρά της η έδρα μπορεί να αναφέρεται ως 'καταστατική', εκείνη δηλαδή που ορίζεται στο καταστατικό της εταιρείας, ή 'πραγματική', δηλαδή εκείνη που αφορά τον τόπο από τον οποίο διοικείται η εν λόγω εταιρεία. Το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο, μετά από σειρά ρυθμίσεων και τροποποιήσεων, έχει καταλήξει να υιοθετεί τη θεωρία της έδρας για την επιβολή εφαρμογής δικαίου. Σε κάθε περίπτωση πάντως, το ζήτημα της έδρας προκαλεί σύγχυση και απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή, ειδικά στην περίπτωση των υπεράκτιων εταιρειών.

Στην Ελλάδα σήμερα υπολογίζεται ότι δρουν ενεργά χιλιάδες offshore εταιρείες, ενώ ένας έγκυρος παγκόσμιος μη κυβερνητικός οργανισμός για τη φορολογική δικαιοσύνη και τους φορολογικούς παραδείσους, το Tax Justice Network, δημοσίευσε τα τελευταία χρόνια αρκετά στοιχεία που επιβεβαιώνουν ότι πολλές υπεράκτιες εταιρείες στις Βρετανικές Παρθένους Νήσους, τις Νήσους Κέιμαν, τις Σεϋχέλλες, τον Παναμά και σε διάφορα άλλα σημεία-φορολογικά καταφύγια συνδέονται με Έλληνες επιχειρηματίες και μάλιστα με πολύ σημαντικά ονόματα ελληνικών εφοπλιστικών οικογενειών. Τα δημοσιεύματα αναφέρουν ότι περισσότερες από 23.000 αλλοδαπές και υπεράκτιες εταιρείες έχουν αναπτύξει δραστηριότητα στην Ελλάδα τα τελευταία

τριάντα χρόνια, έχοντας δηλωμένους νόμιμους εκπροσώπους, φορολογικούς αντιπροσώπους, γραμματείς και διαχειριστές, ενώ συχνά ο ίδιος εκπρόσωπος εμφανίζεται σε περισσότερες από μία εταιρείες.

(Πηγές: <https://www.news247.gr/oikonomia/forologia/> <https://www.iefimerida.gr/news/180527/o-hartis-ton-ellinikon-offshore>)

4.1.2 Η υπόθεση Κρανιδίου και άλλες περιπτώσεις

Περίπου δέκα χρόνια πριν, μεγάλη έκταση πήρε η περίπτωση του 'ελληνικού Λιχτενστάιν', όπως το ονόμαζαν, μιας και το Λιχτενστάιν αποτελεί έναν από τους πιο γνωστούς παγκοσμίως φορολογικούς παραδείσους. Ο λόγος για το Κρανίδι Αργολίδας, ένα μικρό, γραφικό δήμο της Πελοποννήσου. Από το 2010 οι υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών γνώριζαν ότι η αρμόδια ΔΟΥ στο Κρανίδι ήταν επανδρωμένη με ελάχιστους εφοριακούς υπαλλήλους, οι οποίοι δεν προλάβαιναν να κάνουν έλεγχο σε εταιρείες αφού η διεκπεραίωση υποθέσεων των πολιτών καταλάμβανε όλο το εργασιακό τους ωράριο. Εκεί λοιπόν άρχισαν να ιδρύονται υπεράκτιες εταιρείες «που κατείχαν πολυτελή ακίνητα και οι πλούσιοι ιδιοκτήτες που κρύβονταν πίσω από αυτές, εκμεταλλευόμενοι την αδυναμία ελέγχου, γλίτωναν τεράστια ποσά φόρων» (Ντενάντα & Σενάντα, 56). Όπως ήταν αναμενόμενο, η πολιτεία κινητοποιήθηκε και διενεργήθηκαν αρκετοί έλεγχοι, οι οποίοι έφεραν στο φως ιδιαίτερα σημαντικά ευρήματα: Οι εταιρείες αυτές κατείχαν ακίνητα μεγάλης αξίας, δεν κατέβαλλαν τον προβλεπόμενο φόρο, ενώ εκπροσωπούνταν από ντόπιους εκπροσώπους του Νομικού κλάδου, αλλά ακόμη και από μικρούς επιχειρηματίες ή και ανεπάγγελτους (αγρότες ή εργάτες). Οι εταιρείες, 184 στον αριθμό που τελικά αποκαλύφθηκε, έκρυβαν ονόματα γνωστών επιχειρηματιών, Ελλήνων και αλλοδαπών, οι οποίοι είχαν στην κατοχή τους τεράστιες εκτάσεις γύρω από το Κρανίδι, πολυτελή ξενοδοχεία και βίλες, αλλά και ανθρώπων του καλλιτεχνικού και εφοπλιστικού κόσμου. Με τη γραφειοκρατία και τις χρονοβόρες διαδικασίες των ελεγκτικών μηχανισμών, οι περισσότερες από τις υποθέσεις των εταιρειών αυτών μεταφέρθηκαν στη ΔΟΥ Ναυπλίου, όπου

δηλώθηκε αδυναμία στη διεξαγωγή των ελέγχων, οι οποίοι τελικά ανατέθηκαν στο Διαπεριφερειακό Ελεγκτικό Κέντρο Αθηνών. Πολλές από αυτές παραγράφηκαν, ενώ τα αρχεία κατέληξαν στο Κέντρο Ελέγχου Φορολογίας Μεγάλου Πλούτου.

Το Κρανίδι βρέθηκε σίγουρα στο μάτι του κυκλώνα από κρατικούς μηχανισμούς, ελεγκτικούς φορείς αλλά και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, δεν είναι όμως το μοναδικό φορολογικό καταφύγιο της χώρας μας. Ο κατάλογος των ελληνικών φορολογικών παραδείσεων είναι μακρύς και συνέχισε να τροφοδοτείται με καταγγελίες όλα τα επόμενα χρόνια μέχρι και σήμερα. Offshore συνέχιζαν να εμφανίζονται σε διάφορα νησιά (Μύκονο, Σπέτσες, Άνδρο, Ιθάκη, Κέρκυρα), αλλά και στην ηπειρωτική Ελλάδα, σε περιοχές της Αθήνας και του Πειραιά, στα Νέα Στύρα Ευβοίας και στην Κύμη.

(Πηγή: <https://left.gr/news/oi-lagoi-ton-offshore-kai-oi-helones-toy-stoynara>)

4.1.3 Συγκριτική μελέτη της Κύπρου

Μία ξεχωριστή περίπτωση στον παγκόσμιο χάρτη των φορολογικών παραδείσεων αποτελεί και η κοντινή μας Κύπρος και μάλιστα με ευνοϊκότερους για τους ιδιοκτήτες εξωχώριων εταιρειών όρους ή ρυθμίσεις από τους αντίστοιχους του ελληνικού συστήματος. Η Κυπριακή Δημοκρατία αποτελούσε πόλο έλξης offshore εταιρειών από την εποχή πριν την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, έχοντας αναπτύξει ένα ιδιαίτερα ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς με βάση το καθαρό κέρδος των εταιρειών και με χαμηλό συντελεστή. Από τη στιγμή της προσάρτησης της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οι εταιρείες offshore μετονομάστηκαν σε υπεράκτια κέντρα και η ίδρυση τους άρχισε πλέον να υπάγεται στους κανονισμούς της ευρωπαϊκής φορολογικής νομοθεσίας, παρόλα αυτά συνεχίζει μέχρι και σήμερα να αποτελεί εύφορο έδαφος για τη σύσταση τέτοιων εταιρειών.

Η Κύπρος έχει υπογράψει αρκετές συμφωνίες ως επίσημος φορολογικός παράδεισος «ανάμεσα στις οποίες ανήκει και η Διεθνής σύμβαση αποφυγής διπλής φορολογίας ανάμεσα σε αυτή και στην Ελλάδα» (Δούκας, Σιμιτσιδέλης & Ψύλλιας, 55). Σύμφωνα με αυτή τη σύμβαση, οι «ελληνικές εταιρείες» τυγχάνουν απαλλαγής από την καταβολή κάποιων φόρων ενώ τους προσφέρονται οικονομικά και φορολογικά κίνητρα για να ιδρύουν εκεί εξωχώριες εταιρείες.

4.2 Δραστηριότητες των υπεράκτιων εταιρειών και πώς αντιμετωπίζονται από το ελληνικό κράτος

Όπως έχει αναφερθεί και σε προηγούμενη ενότητα, για την αντιμετώπιση του ζητήματος της εφαρμογής δικαίου σε εταιρείες, έχουν διατυπωθεί δύο θεωρίες, από τις οποίες το ελληνικό κράτος ακολουθεί τη 'θεωρία της έδρας'. Αυτό συνεπάγεται ότι από την έδρα μιας εταιρείας ορίζεται «η μορφή που αυτή θα έχει, οι τηρούμενες προϋποθέσεις για τη νόμιμη ίδρυσή της καθώς και το δίκαιο που θα διέπει τις λοιπές ενέργειες της» (Κουρούτσαλη, 36). Ο τύπος όμως κάθε ιδιαίτερου εταιρικού σχήματος, το καταστατικό του, καθώς και οι δραστηριότητες και ο τρόπος διοίκησης της εταιρείας είναι απαραίτητο να διευκρινιστούν προκειμένου να υπάρξει σωστή εφαρμογή δικαίου της ελληνικής νομολογίας.

Η Ελλάδα, λόγω της καίριας γεωγραφικής της θέσης, προσπαθεί ανέκαθεν να προσελκύσει την εγκατάσταση αλλοδαπών εταιρειών στα εδάφη της, αποσκοπώντας στην εισροή συναλλάγματος, στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και την εύρεση νέων πηγών εσόδων που θα τονώσουν την οικονομική της ανάπτυξη. Με βάση αυτό, ο Έλληνας νομοθέτης, προβλέποντας σωστά ότι μεγάλη προσέλευση θα υπήρχε από «ελληνόκτητες» εταιρείες αλλοδαπών πλοίων ελεγχόμενων από Έλληνες εφοπλιστές, προχώρησε στη θέσπιση «του νόμου 2687/1953 (ο οποίος εκδόθηκε κατά εξουσιοδότηση του άρθρου 112 του συντάγματος του 1952 και διατηρήθηκε σε ισχύ από το άρθρο 107 του ισχύοντος Συντάγματος). Ο νόμος αυτός επιτρέπει τη νηολόγηση ως κεφαλαίων εξωτερικού και πλοίων ολικής χωρητικότητας μεγαλύτερης από χίλιους πεντακοσίους κόρους, που ανήκουν σε αλλοδαπούς, κατόπιν αδείας από τη Διοίκηση (η οποία ονομάζεται «εγκριτική πράξη»). Η άδεια χορηγείται υπό την προϋπόθεση ότι το πλοίο ανήκει κατά ποσοστό μεγαλύτερο από πενήντα τοις εκατό σε Έλληνες είτε σε ελληνικές εταιρείες, των οποίων το κεφάλαιο ελέγχεται κατά ποσοστό μεγαλύτερο από πενήντα τοις εκατό από Έλληνες ή ελληνικές εταιρείες» (44). Με τον τρόπο αυτό, εδραιώθηκε στη χώρα μας η σύσταση ναυτιλιακών εταιρειών, οι οποίες αφορούν την αγορά ή τη ναυπήγηση πλοίου και τη νηολόγηση του στην Ελλάδα. Οι εταιρείες αυτές, ενώ συστήνονται σύμφωνα με το δίκαιο αλλοδαπής χώρας, εν τούτοις διατηρούν την πραγματική τους έδρα εντός των ελληνικών συνόρων από όπου και διοικούνται.

4.3 Η διαχείριση των offshore από τους Έλληνες επιχειρηματίες

Η χώρα μας, κατέχοντας μία από τις πρώτες θέσεις στην παγκόσμια ναυτιλία και με το ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς που έχει οριστεί για τη σύσταση ναυτιλιακών επιχειρήσεων, θα μπορούσε να αποτελέσει ένα ισχυρό εθνικό νηολόγιο με πλοία-κορωνίδες υπό τη σημαία της. Παρόλα αυτά και παρόλο τον σκεπτικισμό με τον οποίο αντιμετωπίζονται οι υπεράκτιες εταιρείες και την αυστηρή κριτική που υφίστανται, η «ανελαστικότητα των εργασιακών σχέσεων στην ελληνική ναυτιλία, δεν φαίνεται να ικανοποιεί τους Έλληνες πλοιοκτήτες, στο βαθμό τουλάχιστον που θα τους οδηγούσε στο να στρέψουν τα πλοία τους στην ελληνική σημαία» (Κατσανέβας 2017). Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι να υπάρχουν πολλές offshore που εδρεύουν σε ελληνικό έδαφος, αλλά και άλλες τόσες «ελληνόκτητες» εξωχώριες. Πριν όμως εξερευνήσουμε τον χώρο των «ελληνόκτητων» ναυτιλιακών εξωχώριων εταιρειών, καλό θα ήταν να παρατεθούν τα κύρια χαρακτηριστικά που αφορούν στις 'σημαίες ευκαιρίας' καθώς και τις 'σημαίες ανοιχτού νηολογίου', οι οποίες καθορίζουν και τη σύσταση των υπεράκτιων εταιρειών.

Σύμφωνα με τον ορισμό που έδωσε ο ΟΟΣΑ το 1959 «ως σημαία ευκαιρίας ή σημαία ευκολίας (flag of convenience) χαρακτηρίζονται οι σημαίες κάποιων Χωρών όπως, κατά πρώτα, της Λιβερτίας, του Παναμά, της Ονδούρας και της Κόστα Ρίκας των οποίων οι νόμοι επιτρέπουν και επί της ουσίας διευκολύνουν τα νηολογημένα υπό την σημαία τους πλοία ξένης πλοιοκτησίας, αντίθετα απ' ότι ισχύουν στις ναυτιλιακές και άλλες Χώρες στις οποίες το δικαίωμα χρησιμοποίησης της σημαίας των παρέχεται με αυστηρούς περιορισμούς που συνεπάγονται βαριές υποχρεώσεις» (Πηγή:https://el.wikipedia.org/wiki/Σημαία_ευκαιρίας). Οι χώρες αυτές έδωσαν κίνητρο σε πάρα πολλούς πλοιοκτήτες να χρησιμοποιήσουν τη σημαία τους στα δικά τους πλοία με απώτερο σκοπό τη γρήγορη οικονομική τους ανάπτυξη που θα οφειλόταν κατά κύριο λόγο στις υποχρεώσεις και τις καταβολές τελών που θα απέφευγαν μη χρησιμοποιώντας τη σημαία της πατρίδας τους. Το φαινόμενο έγινε γρήγορα τάση σε παγκόσμιο επίπεδο, αφού έδινε στους πλοιοκτήτες την ευκαιρία να φορολογούνται με πολύ ευνοϊκούς όρους, αλλά και να απολαμβάνουν ένα σωρό άλλα προνόμια, όπως ευκολότερη πρόσβαση σε δάνεια και αποφυγή κινδύνων που σχετίζονταν με τις πολιτικές εξελίξεις στη χώρα τους (πολέμους, αλλαγές κυβερνήσεων, δυσμενείς νομοθεσίες). Ήταν μια ιδιαίτερα ανταγωνιστική πρόταση για όσους είχαν χρήματα και επιθυμούσαν να τα επενδύσουν και φυσικά η κύρια αιτία για τη μετέπειτα δημιουργία φορολογικών παραδείσων και offshore εταιρειών.

Συναφής ως προς τα πλεονεκτήματα που προσφέρει είναι και η 'σημαία ανοιχτού νηολογίου', όπως λογίζεται η εθνική σημαία ενός κράτους στο οποίο τα πλοία νηολογούνται με σκοπό την αύξηση των κερδών και τη μείωση του κόστους, πράγμα που επιτυγχάνεται με την αποφυγή όρων, συνθηκών και ρυθμίσεων που θα συναντούσαν αν τα πλοία τους ήταν εγγεγραμμένα στα νηολόγια των χωρών προέλευσής τους. Χαρακτηριστικό τους γνώρισμα είναι «η απουσία του 'genuine link' (του γνήσιου δηλαδή δεσμού) μεταξύ της εθνικότητας της πλοιοκτησίας και της εθνικότητας της σημαίας που φέρει το πλοίο. Η πλοιοκτησία επιτρέπεται και σε αλλοδαπούς ενώ οι εργασιακές σχέσεις ρυθμίζονται από το δίκαιο της εν λόγω χώρας» (Κουρούτσαλη, 60). Τέτοιες χώρες αποτελούν ο Παναμάς, οι Νήσοι Μπαχάμες, η Λιβερία, η Μάλτα και η Κύπρος, όπου φιλοξενούνται μέχρι και σήμερα χιλιάδες υπεράκτιες εταιρείες. Η Λιβερία μάλιστα προσφέρει μία από τις σημαντικότερες 'σημαίες ευκαιρίας' του διεθνούς ναυτιλιακού εμπορίου, ενώ η Ελλάδα είναι η δεύτερη σε αριθμό πλοίων χώρα που τη χρησιμοποιεί.

Επιστρέφοντας στα ελληνικά χωρικά ύδατα, ας εξετάσουμε τη ροή των πραγμάτων αναφορικά με τις εξωχώριες εταιρείες στον καθαρά ναυτιλιακό τομέα. Αρκετά χρόνια πριν, γύρω στα 1950, η Ελλάδα αναζητούσε νέους τρόπους να ορθοποδήσει οικονομικά μετά από μία μακρά περίοδο οικονομικής ενίσχυσης από το Σχέδιο Μάρσαλ και την Αμερικανική βοήθεια. Ψηφίστηκαν νομοσχέδια και έγιναν ειδικές νομοθετικές ρυθμίσεις για την προσέλκυση νέων επενδυτών και κεφαλαίων από το εξωτερικό. Μία από αυτές τις ρυθμίσεις περιλάμβανε το Άρθρο 13, που μιλούσε για 'διευκολύνσεις' και 'εξασφαλίσεις', με τις οποίες θα ευνοούνταν τα πλοία υπό ελληνική σημαία και με Έλληνες ιδιοκτήτες (Αβραμέας). Η συνεισφορά του άρθρου αυτού στην ενίσχυση της Ελληνικής Ναυτιλίας τα επόμενα χρόνια και μέχρι και σήμερα υπήρξε καθοριστικής σημασίας. Όπως εξηγεί ο Π. Αβραμέας, το άρθρο προέβλεπε σε μια του παράγραφο να επιτραπεί « η αναγνώρισις ως Ελληνικών πλοίων, ανηκόντων εις αλλοδαπούς», διάταξη που αφορούσε σε πλοία που ενώ τυπικά ανήκαν σε εταιρείες της αλλοδαπής, κάλυπταν ουσιαστικά Ελληνικά συμφέροντα. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, αναγνωρίστηκαν και επίσημα οι εξωχώριες εταιρείες ως αρωγοί της πολιτικής για την εγχώρια ναυτιλιακή ανάπτυξη. Έκτοτε και σε όλα τα χρόνια που ακολούθησαν, οι υπεράκτιες εταιρείες ήταν η πρώτη επιλογή για τον ελληνικό εφοπλιστικό κόσμο και παρά τις προσπάθειες των ελληνικών κυβερνήσεων να πείσουν τους Έλληνες πλοιοκτήτες να αντικαταστήσουν τις εξωχώριες εταιρείες τους με νέες ελληνικές και μάλιστα προσφέροντάς τους κατά περιπτώσεις τα ίδια προνόμια, οι «ελληνόκτητες» εξωχώριες ναυτιλιακές εταιρείες συνεχίζουν να χρησιμοποιούνται σχεδόν αποκλειστικά, γεγονός που έφερε και την αποδοχή τους από την Ευρωπαϊκή ένωση με τους Κανονισμούς του 1986.

Η Ελλάδα, λοιπόν, ένα δυναμικό και σημαντικό ναυτικό κράτος με ιδιαίτερα ευνοϊκή στρατηγική θέση στη Μεσόγειο και παράδοση χρόνων στη θαλάσσια μεταφορά, κατάφερε, μέσω

της νομοθεσίας της, να δημιουργήσει ένα εταιρικό πλαίσιο εύκολα προσβάσιμο από τους ναυτικούς εκπροσώπους της χώρας, σαν αυτό της ειδικής ανώνυμης ναυτιλιακής εταιρίας (ναυτική εταιρεία του Ν.959/1979), η οποία, λόγω των ειδικών όρων λειτουργίας της και μέσω των μειωμένων γραφειοκρατικών διατυπώσεων που απαιτεί, έφτασε να είναι συνώνυμη των υπεράκτιων κέντρων του Παναμά και της Λιβερίας. Ταυτόχρονα, ενισχύθηκε η προσπάθεια να φιλοξενηθούν αλλοδαπές εταιρείες στο ελληνικό έδαφος με κίνητρο την απαλλαγή από κάθε φόρο που επιβάλλει κανονικά η χώρα.

Το μερίδιο του ελληνόκτητου στόλου ως τμήμα του παγκόσμιου ανήλθε το 2017 στο 16,72% τη στιγμή που η Ιαπωνία βρίσκεται στη δεύτερη θέση της διεθνούς κατάταξης πίσω από την Ελλάδα και το 2017 είχε μερίδιο 12,12%, η Κίνα 8,95%, ενώ το μερίδιο του γερμανικού στόλου ως τμήμα του παγκόσμιου στόλου μειώθηκε στο 6,06% (επίσημα οικονομικά στοιχεία έτους). Αξίζει να σημειωθεί ότι από το 2014 μέχρι και το 2017 η μέση αύξηση του ελληνόκτητου στόλου ήταν 2,76%, ενώ της Ιαπωνίας μειώθηκε με ρυθμό 3,45%, της Κίνας με ρυθμό 1,87% και της Γερμανίας με ρυθμό 7,10%. Οι Έλληνες εφοπλιστές ελέγχουν το σύνολο αυτού του στόλου και εμμένουν σταθερά στη δημιουργία offshore που ευνοεί την ανάπτυξη των εταιριών τους και τους οδηγεί σε αύξηση του κέρδους με τη μικρότερη δυνατή εμπλοκή και τις λιγότερες αρνητικές συνέπειες (Πηγή: <http://www.naftemporiki.gr/finance/story/1313841/megalose-to-meridio-tou-ellinoktitou-stolou>). Η τακτική αυτή διασφαλίζει την ανωνυμία των μετόχων, οι οποίοι παραμένουν στο παρασκήνιο και εκπροσωπούνται από μικρομεσαίους επαγγελματίες, που περιορίζουν στο μέγιστο βαθμό την ευθύνη των πραγματικών ιδιοκτητών. Το κεφάλαιο που χρειάζεται κανείς για την ίδρυση μιας τέτοιας εταιρείας βρίσκεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα σε σύγκριση με τις λοιπές εταιρικές μορφές του ελληνικού δικαίου και η καταβολή των φόρων που αναλογούν στην κατηγορία των πλοίων της εταιρείας, τους απαλλάσσει από οποιοδήποτε άλλο τέλος σχετικά με τα κέρδη τους από το εμπόριο και τις μεταφορές που διεξάγουν.

Η διαχείριση των «ελληνόκτητων» εξωχώριων ναυτιλιακών από εγχώριους επιχειρηματίες καθιστά τη ναυτιλία έναν από τους στυλοβάτες της ελληνικής οικονομίας, μαζί φυσικά με τον τομέα του τουρισμού. Τα περισσότερα δεξαμενόπλοια, πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων και φορτηγά πλοία που είναι νηολογημένα στο εθνικό μας νηολόγιο, ανήκουν σε Έλληνες εφοπλιστές, αλλά από τις συνολικά 200 μεγαλύτερες ελληνικών συμφερόντων ναυτιλιακές εταιρίες οι 146 δεν διαθέτουν ούτε ένα πλοίο με ελληνική σημαία, ενώ μόνο οι 54 εταιρίες διαθέτουν τουλάχιστον από ένα πλοίο. Μεγάλες εφοπλιστικές οικογένειες, όπως ο Γιάννης και η Άννα Αγγελικούση, παιδιά του Αντώνη Αγγελικούση (γνωστός από τη συμμετοχή του στο Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο), διαχειρίζονται πολλά πλοία, εκ των οποίων αρκετά είναι με ελληνική σημαία και στην πλειοψηφία επανδρώνονται με Έλληνες αξιωματικούς του εμπορικού ναυτικού. Άλλα σημαντικά εφοπλιστικά ονόματα, όπως ο

Α. Μαρτίνος, ο Δ. Διαμαντίδης, οι Παναγιώτης και Νίκος Τσάκος και ο Κ. Αγγελόπουλος, μαζί με τους ομίλους Χατζηελευθεριάδη, Κέρτσικωφ, Καρασταμάτη, Λυκιαρδόπουλου, Λεμού, Κουμάνταρου, Αλαφούζου, Λάτση, και πολλοί άλλοι, στηρίζουν επί δεκαετίες την ελληνική σημαία, παράλληλα όμως διαχειρίζονται και εξωχώριες εταιρείες μεγάλων συμφερόντων σε διάφορα σημεία του πλανήτη (Πηγή: <http://www.shippingtv.gr/>).

Οι Έλληνες πλοιοκτήτες ποτέ δεν σταμάτησαν να επενδύουν σε υπεράκτιες εταιρείες για την απόκτηση νέων πλοίων. Με τη διεθνοποίηση της οικονομίας να αυξάνεται και την απροθυμία του ελληνικού μηχανισμού να προσαρμοστεί στις νέες τάσεις των αγορών, δημιουργώντας πιο ανταγωνιστικές προσφορές (φορολογικές και άλλες), οι «ελληνικές» εξωχώριες με τη μορφή ναυτιλιακής εταιρείας ήταν η ασφαλέστερη επένδυση. Οι ιδιοκτήτες τους, πρόσωπα γνωστά και συνάμα ‘κρυμμένα’ στην ανωνυμία των εξωχώριων μερισμάτων τους, με έντονη επιχειρηματική δράση στο χώρο τους και σημαντική περιουσία, ασκούν την εμπορική τους δραστηριότητα σε όποιο σημείο του πλανήτη επιθυμούν, ενώ το ίδιο συμβαίνει και με τα όργανα και στελέχη τους που δικαιούνται να συνεδριάζουν οπουδήποτε και οποτεδήποτε. Με τις ανώνυμες μετοχές που οι εταιρείες εκδίδουν, εξασφαλίζεται και προστατεύεται η ανωνυμία των μετόχων, ενώ για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προκύπτουν εφαρμόζεται το ‘δίκαιο της έδρας’. Με τις ευνοϊκές ρυθμίσεις για τις εταιρίες που ασχολούνται με τη ναυτιλία, περιλαμβανομένης της ναύλωσης και ενοικίασης σκαφών, οι «ελληνικές» εξωχώριες ναυτιλιακές λειτουργούν υπό τις λεγόμενες σημαίες ευκαιρίας και νηολογούν με σύντομες και όχι ιδιαίτερα αυστηρές διαδικασίες, με εξαιρετικά χαμηλό και ανταγωνιστικό κόστος, τα πλοία τους, χρησιμοποιώντας την σημαία της εξωχώριου χώρας. Τα κέρδη τους πολλαπλασιάζονται ραγδαία, χωρίς τον φορολογικό ‘πέλεκυ’ του ελληνικού κράτους και η επιτυχημένη δραστηριότητά τους γίνεται σύμβολο προσωπικής και επιχειρηματικής προόδου, αλλά και προάγγελος νέων αγορών και επενδύσεων.

Στην ελληνική πραγματικότητα, η ίδρυση υπεράκτιων εταιρειών από ορισμένους Έλληνες πολίτες, κυρίως στην Κύπρο αλλά και αλλού έγινε θέμα κοινωνικής καταξίωσης. Οι Έλληνες πλοιοκτήτες, εφοπλιστές και τεχνοκράτες, με γνώσεις στα της ναυτιλίας, με εμπειρία χρόνων στις θαλάσσιες μεταφορές και τεχνογνωσία, επενδύουν χρόνο, πόρους και τεχνολογία σε συνδυασμό με τη χρήση ψηφιακών δικτύων και την κατάλληλη διαφήμιση για να απολαμβάνουν δασμολογικά προνόμια και να επεκτείνουν σταθερά τις επιχειρηματικές τους δράσεις. Δεν είναι μάλιστα τυχαίο πως ενώ οι Έλληνες εφοπλιστές κυριαρχούν στις θάλασσες, στη λίστα με τους πελάτες εταιρειών διαχείρισης πλοίων, η Ελλάδα βρίσκεται μόλις στην πέμπτη θέση και θεωρείται μία δύσκολη αγορά. Τη στιγμή που η Ελλάδα έχει αναθέσει τη διαχείριση μόνο 400 πλοίων σε εταιρείες σε πλήρη αντίθεση με τα πάνω από 1200 ιαπωνικά, είναι προφανής η «νοοτροπία της πλειοψηφίας των παραδοσιακών εφοπλιστών, οι οποίοι πιστεύουν ότι μπορούν να διαχειριστούν τα πλοία τους

καλύτερα και πιο αποδοτικά από οποιονδήποτε τρίτο, και μόνο προσωρινά και ευκαιριακά συνεργάζονται με εταιρείες διαχείρισης».

(Πηγή: <https://www.mononews.gr/business/to-elliniko-paradoxo-me-tis-eteries-diachirisis-plion>)

Κεφάλαιο 5

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΓΙΑ ΤΙΣ OFFSHORE ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ

Πρέπει πρωτίστως να σημειωθεί ότι η ελληνική νομολογία περιλαμβάνει ελάχιστες μόνο εξειδικευμένες νομοθετικές ρυθμίσεις αναφορικά με τις υπεράκτιες εταιρείες και συνεπώς το φορολογικό καθεστώς στο οποίο υπόκεινται βασίζεται σχεδόν εξ ολοκλήρου σε αυτά που ισχύουν για οποιαδήποτε αλλοδαπή εταιρεία με δράση στην Ελλάδα. Στο βιβλίο του "Offshore δραστηριότητες" (2008), ο Π. Δουβής, πρώην διευθυντής Οικονομικών Ερευνών του ΣΔΟΕ, παραθέτει τα νομοσχέδια 3052/2002 και 3091/2002, των οποίων η ψήφιση αποτελεί την πρώτη προσπάθεια εξειδικευμένης αντιμετώπισης των εξωχώριων εταιρειών στη χώρα μας. Οι διατάξεις που περιλαμβάνονται στα συγκεκριμένα νομοσχέδια αναφέρονται στις υπεράκτιες εταιρείες που εφεξής αποκτούν την ονομασία 'εξωχώριες' και αφορούν στα ακόλουθα σημεία: τη φορολογία για τα ακίνητα που κατέχουν οι εταιρείες αυτές, την υποχρέωση τήρησης βιβλίων και στοιχείων, τη μη αναγνώριση δαπανών από και προς εξωχώριες αλλά και των αποσβέσεων παγίων όταν αγοράζονται από αυτές και τη μη χορήγηση ενισχύσεων στις αγορές από εξωχώριες εταιρείες.

Μέχρι τη στιγμή της ψήφισης των νομοσχεδίων αυτών, η ίδρυση και η λειτουργία τέτοιων εταιρικών σχημάτων ήταν ασαφής, γεγονός που προσέλκυε και το έντονο ενδιαφέρον των επιχειρηματιών. Αλλά ακόμη και μετά τη θέσπιση των ελληνικών ρυθμίσεων η επικρατούσα αντίληψη για τις εξωχώριες είναι ότι κινούνται στα όρια μεταξύ νομιμότητας και παρανομίας.

5.0 Φορολογία εισοδήματος

Σημαντικό σημείο για την υπαγωγή μιας αλλοδαπής εταιρείας στη φορολογία εισοδήματος αποτελεί το αν η εν λόγω εταιρεία έχει μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα, παράγοντας που ορίζεται στις διμερείς Συμβάσεις Αποφυγής Διπλής Φορολογίας που έχει

συνάψει η χώρα μας με διάφορες χώρες και που 'προστατεύουν' αμφίδρομα τόσο την ίδια την εταιρεία όσο και τη χώρα στην οποία εδρεύει ή εκείνη στην οποία δραστηριοποιείται. Θεωρείται ότι μία αλλοδαπή επιχείρηση έχει μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα αν διατηρεί εδώ «υποκατάστημα, γραφείο, αποθήκη, εργοστάσιο ή προβαίνει σε βιομηχανοποίηση πρώτων υλών ή διεξάγει εργασίες ή παρέχει υπηρεσίες μέσω αντιπροσώπου ή χωρίς αυτόν εφόσον αυτές αφορούν στην κατάρτιση μελετών σχεδίων και ερευνών ή διατηρεί στη χώρα μας αποθέματα εμπορευμάτων από τα οποία εκτελεί παραγγελίες για λογαριασμό της ή τέλος συμμετέχει σε προσωπική εταιρεία ή εταιρεία περιορισμένης ευθύνης (όχι όμως σε Α.Ε.) που εδρεύει στην Ελλάδα» (Γκουροβανίδης, 36).

Στο πλαίσιο των παραπάνω και σύμφωνα με το άρθρο 105 παρ.9 του ν.2238/94, τα εισοδήματα που αποκτούν οι αλλοδαπές επιχειρήσεις χωρίς μόνιμη εγκατάσταση και προέρχονται από την Ελλάδα, υπάγονται στις διατάξεις που αναφέρονται στον προσδιορισμό του εισοδήματος των φυσικών προσώπων. Με απλά λόγια αυτό σημαίνει ότι οι εταιρείες αυτές υποχρεούνται να υποβάλλουν μόνο μία δήλωση φόρου για τα εισοδήματα τους και κατά περιπτώσεις μια δήλωση Φόρου Μεγάλης Ακίνητης Περιουσίας.

5.1. Φοροαπαλλαγή

Σχετικά με τα εισοδήματα και τα κέρδη των ελληνικών αλλά και «ελληνόκτητων» εξωχώριων εταιρειών και προς αποφυγή παρανόησης, καλό θα ήταν να διευκρινιστεί η διαφορά μεταξύ 'φοροαποφυγής' και 'φοροδιαφυγής'. 'Φοροαποφυγή' ή 'φοροαπαλλαγή' αποτελεί «κάθε προσπάθεια περιορισμού της φορολογητέας βάσης μέσω νόμιμων κατ' αρχήν μεθόδων. Πρόκειται για ευρύτατα διαδεδομένη πρακτική διεθνώς, ενώ παρατηρείται ότι ορισμένα κράτη την προωθούν μέσω του υιοθετημένου κανονιστικού πλαισίου και/ή τη θέση προτεραιοτήτων στο πλαίσιο της εκτελεστικής εξουσίας» (Ναζίρης). Συνήθη παραδείγματα νόμιμης απαλλαγής από φόρους και δασμούς αποτελούν η έκπτωση σε δαπάνες από μη απαραίτητα έξοδα για τη λειτουργία μιας εταιρείας, οι ρυθμίσεις για καταβολή φόρου αργότερα από την καθορισμένη ημερομηνία και οι δωρεές σε κοινωφελείς οργανισμούς και φιλανθρωπικά ιδρύματα που εκπίπτουν της φορολογίας. Αντίθετα, η 'φοροδιαφυγή' αναφέρεται στην ηθελημένη αποφυγή πληρωμής φόρου μέσω υποβολής ψευδών στοιχείων η μη υποβολής δήλωσης ή απόκρυψης περιουσιακών στοιχείων ή διαφόρων άλλων τεχνασμάτων. Είναι σαφές ότι η φοροαπαλλαγή είναι ο κύριος λόγος σύστασης των εξωχώριων εταιρειών και ένα από τα βασικότερα κίνητρα για την προτίμησή τους από επιχειρηματίες όλων των χωρών.

5.2. Φοροδιαφυγή και παραποίηση στοιχείων

Πολλά και τρανταχτά παραδείγματα φοροδιαφυγής μέσω εξωχώριων – και όχι μόνο - εταιρειών στην Ελλάδα έχουν γίνει γνωστά κατά καιρούς. Η πρώτη τέτοια περίπτωση αφορούσε μία λίστα που παραδόθηκε από την Υπουργό Οικονομικών του Γαλλικού κράτους Λαγκάρντ και αφορούσε καταθέσεις σε ελβετικές τράπεζες γνωστών επιχειρηματιών και άλλων επαγγελματιών της χώρας, χρήματα που δεν μπορούσαν να δικαιολογηθούν με βάση τα εισοδήματα από τις νόμιμες εργασίες τους. Εκτός από τα ονόματα πολιτικών, επιχειρηματιών, επιστημόνων και καλλιτεχνών, στη λίστα περιλαμβάνοντας και 250 περίπου offshore ελληνικών συμφερόντων που 'έκρυβαν' ονόματα γνωστών πολιτικών και άλλων επωνύμων.

Ένα δεύτερο αξιοσημείωτο παράδειγμα είναι η φοροδιαφυγή 'Made in Cayman' (ονομασία εμπνευσμένη από τον 'φορολογικό παράδεισο' στα Νησιά Κέιμαν), όπου διαπιστώθηκε ότι «πάνω από 5.000 Έλληνες οι οποίοι πραγματοποίησαν τη σύσταση μιας εξωχώριας εταιρείας σε κάποια χώρα προσπάθησαν να αποκρύψουν τα πολυτελή ακίνητά τους ώστε να μην πληρώσουν φόρο 'χτίζοντας', όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά στο συγκεκριμένο άρθρο μία 'αφορολόγητη πόλη'» (Δούκας, Τσιμιτσιδέλης & Ψύλλιας, 42).

Και στις δύο αυτές περιπτώσεις, ειδικά ελεγκτικά κλιμάκια και κρατικοί μηχανισμοί διενήργησαν ελέγχους για πολλά χρόνια, ανακαλύπτοντας πολλά κρυμμένα μυστικά και άπειρες περιπτώσεις φοροδιαφυγής μέσω ψευδών δηλώσεων αλλά και παραποίησης στοιχείων. Στη χώρα μας τα κέρδη από παράνομες δραστηριότητες μέσω υπεράκτιων εταιρειών παρουσίασαν μεγάλη έξαρση τα τελευταία χρόνια, ενώ χαρακτηριστικό είναι ότι το 2004 δεσμεύτηκαν ύποπτα κεφάλαια επιχειρήσεων ύψους σχεδόν 30 εκατομμυρίων ευρώ. Τα κεφάλαια αυτά προέρχονταν κυρίως από το επονομαζόμενο 'ξέπλυμα χρήματος', δηλαδή «την οικονομική συναλλαγή που γίνεται με διάθεση 'μαύρου χρήματος' (εσόδου από παράνομη πράξη, ή ακόμη και από νόμιμη το οποίο στη συνέχεια δεν δηλώνεται, κατά παράβαση της υφιστάμενης φορολογικής νομοθεσίας) επί νόμιμης πράξης που επιφέρει οικονομικό αγαθό το οποίο στη συνέχεια δεν αποκρύπτεται, μεταβαλλόμενο έτσι σε καθαρό χρήμα. Απλούστερα παραδείγματα είναι η κατάθεση μαύρου χρήματος σε τράπεζα και στην συνέχεια η ανάληψη για κάλυψη οικονομικών αναγκών, ή η απευθείας αγορά μετοχών από χρηματιστήριο και άλλα» (Πηγή: Βικιπαίδεια).

Ο ρόλος των υπεράκτιων εταιριών στο ξέπλυμα χρήματος ξεκινά με την ίδρυση μιας εταιρείας εικονικής που δραστηριοποιείται σε ένα νόμιμο αντικείμενο (κατάστημα, εστιατόριο ή κάτι τέτοιο) και καταθέτει στο λογαριασμό της τα νόμιμα κέρδη μαζί με παράνομο χρήμα. Σε δεύτερο επίπεδο, οι μετοχές της εταιρείας αγοράζονται με τα ίδια λεφτά και η εταιρεία μετά ξεκινά ένα κύκλο επενδύσεων στο έδαφος που επιθυμεί να εισάγει το ανακυκλωμένο χρήμα.

Στη συνέχεια πουλάει και πάλι σε άλλο αγοραστή, ξαναγοράζει και έτσι χάνονται τα ίχνη του χρήματος. Στο τελευταίο στάδιο προκειμένου να μεταλλαχθεί το βρώμικο χρήμα σε καθαρό, «οι υπεράκτιες εταιρείες χρησιμεύουν για να προσδώσουν στο βρώμικο χρήμα την ταυτότητα προϊόντος ή κέρδους από μία καθ' όλα νόμιμη συναλλαγή όπως η πώληση ακινήτου ιδιοκτησίας της offshore» (Ρήγου, 49).

5.3. Νομιμοποίηση μη νόμιμων εσόδων και «εικονικές» εταιρείες

Προκειμένου να αποτρέψουν το συσχετισμό υπέρογκων κεφαλαίων τους με την πραγματική πηγή προέλευσής τους και να 'ξεπλύνουν' χρήμα ή να νομιμοποιήσουν έσοδα προερχόμενα από παράνομες δραστηριότητες, πολλοί επιχειρηματίες (όχι βέβαια όλοι και όχι μόνο στην Ελλάδα) καταρτίζουν ένα πλάνο δράσης που χρησιμοποιεί τεχνάσματα, πλασματική ίδρυση εταιρειών και διάφορες συναλλαγές. Συνοπτικά μπορούμε να αναφέρουμε:

- τις εταιρείες 'φαντάσματα' με ψεύτικα συμβόλαια, εικονικούς ρόλους, κατάλογο πλασματικών στελεχών και προσφερόμενα προϊόντα ή υπηρεσίες χωρίς αντίκρισμα. Για τις εταιρείες αυτές, αρκεί ο διορισμός ενός τοπικού εντεταλμένου που συνήθως παρουσιάζεται ως διευθυντής και εκπρόσωπος.
- τις εταιρείες 'βιτρίνες', συναφείς με τις προηγούμενες αλλά λίγο πιο σύνθετες αφού στις δραστηριότητές τους εμπεριέχονται και νόμιμες ενέργειες που αποσκοπούν στο να μεταφέρεται το 'μαύρο' χρήμα από εταιρεία σε εταιρεία (συνήθως οι ιδιοκτήτες τους έχουν περισσότερες από μία τέτοιες) για να νομιμοποιήσουν έτσι παράνομα εισοδήματα
- τις συναλλαγές στο χρηματιστήριο, στις οποίες μπορούν να συμμετέχουν φυσικά ή νομικά πρόσωπα αλλά και offshore εταιρείες αγοράζοντας μετοχές, αμοιβαία κεφάλαια, ομόλογα και άλλα χρηματιστηριακά προϊόντα
- την ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων (εμβάσματα), όπου μικροποσά κατατίθενται σε διάφορους λογαριασμούς διαφόρων τραπεζών και στη συνέχεια εισπράττονται από ένα τρίτο πρόσωπο εξουσιοδοτημένο από τον φαινομενικά δικαιούχο, συνδέονται δε συνήθως με έσοδα από εγκληματικές δραστηριότητες, όπως η σωματεμπορία
- την αγορά λαχνών και τα κέρδη από τυχερά παιχνίδια των οποίων οι βεβαιώσεις προσκομίζονται για κάλυψη τεκμηρίων

- την εισαγωγή εμπορευμάτων από ξένες χώρες που αυξάνει τρομερά το περιθώριο κέρδους ενώ έχει χαμηλότατο κόστος εισαγωγής
- την ίδρυση φιλανθρωπικών ιδρυμάτων ή μη κυβερνητικών οργανώσεων, που επιχορηγείται και δέχεται δωρεές από μέλη (των οποίων η ταυτότητα παραμένει άγνωστη), ενώ πραγματοποιεί ψεύτικες καταθέσεις, αποζημιώσεις ή έξοδα κίνησης.

Όλες αυτές οι μέθοδοι, που όπως προαναφέραμε δεν αφορούν το σύνολο των ελληνόκτητων ή μη εξωχώριων εταιρειών, αλλά μόνο ένα μέρος επιχειρηματιών, και λόγω της μεγάλης έκτασης που έχουν πάρει, αποτελούν την κύρια αιτία αμφισβήτησης και αρνητικής κριτικής των υπεράκτιων εταιρειών.

Συμπεράσματα

Στην παγκοσμιοποιημένη πραγματικότητα που διανύουμε, με την ανάπτυξη της τεχνολογίας, την αμφισβήτηση θεσμών, το καθημερινό κυνήγι του χρήματος και την ταχύτητα των συναλλαγών, οι επενδύσεις προσφέρουν μια ευέλικτη επιλογή με ελάχιστους περιορισμούς και με δυνατότητα προσαρμογής στις ανάγκες των απανταχού επιχειρηματιών, ανεξάρτητα από το μέγεθος της δράσης τους και το ύψος των κεφαλαίων τους. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, δημιουργήθηκαν από επιλογή αλλά και ανάγκη οι υπεράκτιες εταιρείες, που δραστηριοποιούνται παγκοσμίως μέχρι και σήμερα.

Ως υπεράκτια ορίζεται κάθε επιχείρηση η έδρα της οποίας βρίσκεται σε κάποια άλλη χώρα η οποία διαθέτει χαμηλή φορολογία. Στις χρήσεις των εταιριών αυτών νοούνται οι ενδιάμεσες σχέσεις μεταξύ εταιρείας και τρίτων εταιρειών, η κατοχή αντικειμένων αξίας και οι χρηματοδοτήσεις. Στην Ελλάδα από το 1968 υφίσταται ένα νομικό πλαίσιο για τη λειτουργία των υπεράκτιων εταιρειών, το οποίο τροποποιήθηκε το 2002 με αφορμή την τεράστια αύξησή τους, ενώ το 2003 ο Άρειος Πάγος καθορίζει τη μη νομική προσωπικότητα των εταιρειών αυτών κρίνοντάς τις άκυρες σε μια προσπάθεια πάταξης της φοροδιαφυγής στη χώρα μας.

Σε κάθε περίπτωση οι υπεράκτιες (ή offshore ή εξωχώριες) εταιρείες, με καταγωγή από το αγγλοσαξονικό δίκαιο και ραγδαία κυριαρχία στις παγκόσμιες αγορές, έχουν γίνει ένας πραγματικός νομικός μύθος. Τα πλεονεκτήματά τους πολλά, με κυριότερα την απαλλαγή από φόρους, τέλη και δασμούς και την πλήρη ανωνυμία των ιδιοκτητών τους, ενώ στα μειονεκτήματά τους, η έλλειψη διαφάνειας, και μάλιστα σε μία εποχή που κυριαρχεί η μάχη κατά της τρομοκρατίας, αλλά και η κατά συνέπεια εμπλοκή τους σε παράνομες ως εγκληματικές δράσεις, φέρονται ως οι κύριες αιτίες παρακμής τους.

Στον τομέα της ναυτιλίας στο ελληνικό έδαφος, οι «ελληνόκτητες» εξωχώριες έχουν επίσης γνωρίσει ραγδαία ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια, ενώ τα κέρδη τους αγγίζουν υπέρογκα ποσά. Η ανταγωνιστική εφοπλιστική ελληνική κοινότητα φαίνεται πως προτιμά τις εύκολα ιδρυόμενες, λειτουργικές και ευέλικτες εξωχώριες εταιρείες, έναντι των ατέλειωτων γραφειοκρατικών διαδικασιών και του υψηλού φόρου που επιβάλλεται στις αντίστοιχες ελληνικές ναυτιλιακές της χώρας. Τα απαιτούμενα για την ίδρυση μιας ναυτιλιακής εταιρείας στην Ελλάδα συγκριτικά με τις αντίστοιχες του εξωτερικού είναι πιο περίπλοκα και χρονοβόρα και, ενώ το ελληνικό κράτος παρουσιάζεται ανίκανο να ακολουθήσει μια σταθερή πολιτική γραμμή σε σχέση με τη ναυτιλιακή ανάπτυξη, η έλλειψη κατάλληλων υποδομών, η υψηλή φορολόγηση και το αυστηρό ελεγκτικό

τραπεζικό σύστημα έχει ως αποτέλεσμα τη διαγραφή όλο και περισσότερων πλοίων από τα ελληνικά μητρώα και τη μεταφορά τους σε άλλα κράτη. Χρειάζεται λοιπόν αλλαγή νοοτροπίας, προσφορά κινήτρων για προσέλκυση των πλοιοκτητών, συμπόρευση με τα νέα δεδομένα στο χώρο της τεχνολογίας και τεχνογνωσίας και διάθεση για διευκόλυνση και συνεργασία επί νέων βάσεων, ώστε τα ελληνικά πλοία να επιστρέψουν στα ‘λιμάνια’ τους, τις ελληνικές ναυτικές εταιρείες.

Βιβλιογραφία

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- ❖ **Βλάχος, Γ. Π. & Μ. Νικολαΐδης** (1999), *Βασικές Αρχές της Ναυτιλιακής Επιστήμης, Τόμος Α΄*, Πειραιάς, Εκδόσεις Τζέι & Τζέι Ελλάς
- ❖ **Γεωργαντόπουλος, Ελ. & Γ. Π. Βλάχος** (2003), *Ναυτιλιακή Οικονομική*, Πειραιάς, Εκδόσεις Τζέι & Τζέι Ελλάς
- ❖ **Γκουροβανίδης, Γ.** (2009), *Υπεράκτιες εταιρίες. Αντιμετώπιση των υπεράκτιων εταιριών από το Ελληνικό φορολογικό σύστημα*, ΑΠΘ (Τμήμα Νομικής)
- ❖ **Δουβής, Π.** (2008), *Offshore δραστηριότητες*, Αθήνα, Εκδόσεις Σταμούλη
- ❖ **Λούκας, Ευ., Σμιτσιδέλης Ιω., Ψυλλιάς Χ.** (2015), *Offshore Εταιρίες, Νομικό και Φορολογικό Καθεστώς*, Τ.Ε.Ι. Δυτικής Ελλάδας (Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας)
- ❖ **Θεοτοκάς, Γ.** (2014), *Οργάνωση και διοίκηση ναυτιλιακών επιχειρήσεων*, Αθήνα, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια
- ❖ **Κουρούτσαλη, Αν.** (2001), *Ελληνικές και Υπεράκτιες Ναυτιλιακές Εταιρίες*, Αθήνα, Πανεπιστήμιο Πειραιώς
- ❖ **Λεουτσάκος, Σταμάτης.** (2015), *Η επενδυτική στρατηγική των ελληνοκτητων ναυτιλιακών εταιριών*, Χίος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου (Σχολή Επιστημών της Διοίκησης)
- ❖ **Λύτρας, Ιω.** (2017), *Η εφαρμογή του Μάνατζμεντ στις σύγχρονες ελληνικές ναυτιλιακές επιχειρήσεις*, Πάτρα, ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας (Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας)
- ❖ **Ντενάντα, Λάλα. & Σενάντα Ντ.** (2014), *Υπεράκτιες Εταιρίες σε Ελλάδα και Κύπρο*, Τ.Ε.Ι Πειραιά (Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας)
- ❖ **Ναζίρης, Γ.** (2017), *Η ποινική αντιμετώπιση της συμμετοχής κρατικών λειτουργών σε εξωχώριες (offshore) εταιρίες*, Εκδόσεις Ουσιαστικού και Δικονομικού Ποινικού Δικαίου-Νομική Βιβλιοθήκη.
- ❖ **Ναυτιλιακή Πολιτική** (2011) *Η νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι στόχοι για τις θαλάσσιες μεταφορές*, Εκδόσεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής
- ❖ **Παμπούκης, Χ. Π.** (Αν. Καθηγητής Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών) (2001), *Οι Υπεράκτιες (Offshore) Εταιρίες*
- ❖ **Ρήγου, Μ.**, *Υπεράκτιες (Offshore) Εταιρίες*, Τ.Ε.Ι. Κρήτης (Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων)
- ❖ **Σπυροπούλου, Ε.** (2014), *Εξωχώριες εταιρίες 2014 offshore*, Αθήνα, Εκδόσεις Δεδεμάδης
- ❖ **Χαρλαύτη, Τζ.** (2001), *Ιστορία της Ελληνόκτητης Ναυτιλίας (19^{ος}-20^{ος} αι.)*, Αθήνα, Εκδόσεις Νεφέλη

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΕΣ ΠΗΓΕΣ

- **Baily, Martin N. and Diana Farrell** (2004), *Exploding the myths of offshoring*, The McKinsey Quarterly
- **Oshri, Ilan** (2011), *Offshoring Strategies: Evolving Captive Center Models*, MIT Press

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ/ΑΡΘΡΑ

- ❖ **Αβραμέας, Π.** (2005), *Οι εξωχώριες εταιρείες ως μέσο ανάπτυξης της ελληνικής ναυτιλίας*, <http://www.mararbpiraeus.eu/index.php/news/29>
- ❖ **Αθανασίου, Σ.** (2017), *Μόνο 54 Από Τις 200 Ελληνόκτητες Εταιρείες Στηρίζουν Την Ελληνική Σημαία!* <http://www.shippingtv.gr/54>
- ❖ **Βοσκός, Ι.** (2009), *Ίδρυση, λειτουργία, κατηγορίες και θέματα των εξωχώριων εταιρειών*, <https://lloydharrisoncooper.gr/archives/2350>
- ❖ **Κατσανέβας, Θ.** (2016), *Τι είναι οι Φορολογικοί Παράδεισοι και οι υπεράκτιες εταιρείες*, <http://theodore-katsanevas.blogspot.com/2016/05/stanford-university-offshore.html>
- ❖ **Σειμένης, Ορ.** (2013), *Η offshore εταιρεία και τα μυστικά της*, <https://www.taxheaven.gr/laws/circular/view/id/15882>
- ❖ <http://www.kathimerini.gr/492150/article/oikonomia/epixeirhseis/sthn-prwth-8esh-ths-pagkosmias-katata3hs-h-ellhnikh-naytilia>
- ❖ <https://www.news247.gr/oikonomia/poies-einai-oi-107-offshore-ellinikon-symferonton.6201673.html>
- ❖ https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A5%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%AC%CE%BA%CF%84%CE%B9%CE%B1_%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%B5%CE%AF%CE%B1
- ❖ <http://www.accountancygreece.gr>
- ❖ <http://www.taxheaven.gr>

